

www.podvoda.com

podvoda

цена 5,50 лв. брой II Зима 2007

**Бъдещето
е дигитално**

средиземно

море

Haven

**Хейвън, или как
бе създаден морският рай**

Ваканция в Турция

Незабравимо гмуркане в Егейско море

ISSN 1312-918X

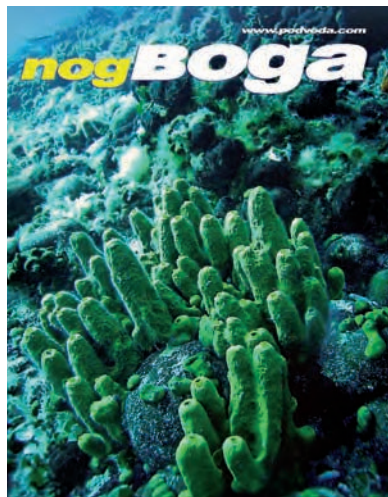
9 771312 918000 >

SCUBAPRO UWATEC

Официален дистрибутор за България:
 "Под Вода" ООД
 София, ул. "Янтра" №18
 тел.: 02 943 0040
 email: magazin@podvoda.com

Корица зима

Корали край остров Келифос,
 полуостров Касангра,
 Халкидики, Гърция.

Фотография:
 Златин Рагев

podVoda

редакционен екип

Веселин Михайлов
 Георги Николов
 Живко Алексиев
 Златин Рагев
 Ивайло Еремиев
 Теодора Попова

фотографи в броя

Веселин Михайлов
 Владимир Веков
 Георги Николов
 Златин Рагев
 Красимира Ключкова
 Кристина Мичева, AVstudio

автори в броя

Веселин Михайлов
 Георги Николов
 Живко Алексиев
 Златин Рагев
 Ивайло Еремиев
 Пенко Георгиев
 Теодора Попова

маркетинг и реклама

Нина Манолова

графичен дизайн

Станислава Димитрова - Таня

печат

Delta+

дистрибутори

РП

Списание "Под Вода" се издава от "Под Вода" ООД и е запазена марка на "Под Вода" ООД. Никаква част от това издание не може да бъде репродуцирана изцяло или в частност без изричното писмено разрешение на издателя. Всички права запазени. Издателят не носи отговорност за текстовете в подадените реклами, както и за грешно адресирани материали.

podVoda

офис: ул. "Янтра" №18
 София 1124
 тел.: 02 943 0040
 e-mail: spisanie@podvoda.com
 www.podvoda.com

Автор на логото:
 Любомир Йотов

18

КЛУБ ПОД ВОДА

Обратна връзка **4**

ОТ СУШАТА

Клубна дейност **6**

Новини **8**

Въпроси и отговори **10**

АБВ В ГМУРКАНЕТО

Водолази - Стефан Тодоров **13**

BSAC **16**

DIVESTYLE

Екипировката на Веско **18**

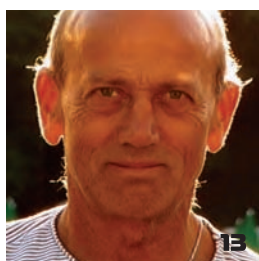
Мокри костюми **21**

ПОДВОДНА ФОТОГРАФИЯ

Подводната фотография **24**

Бъдещето е дигитално **32**

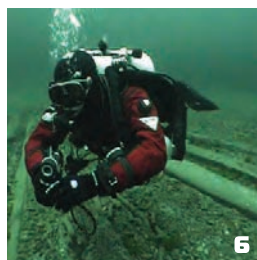
Снимка на броя **34**

40

50

6

60

36

МОРЕТА

Средиземно море **36**

ПЪТЕШЕСТВИЯ

Пътешествие в Турция **40**

ПОТЪНАЛИ КОРАБИ

Haven (Хейвън) **50**

ФИЗИОЛОГИЯ

К'во казваш? **58**

ДЪЛБОКА ВОДА

До къде стигат мечтите **60**

Подводна археология **64**

64

32

Здравейте,

Много се радваме на големия интерес, който предизвика първия ни брой. Получихме много имейли, в които ни поздравявате и доста, в които давате предложения и коментари за списанието, за нови рубрики, дори за качеството (или недостатъците) на дизайна и печата.

Както забелязвате, съгласихме се с предложението да печатаме списанието на по-матова хартия, за да не блести прекалено и да може да се чете по-лесно. Сега доволен ли си, redOne? :o)

Извиняваме се на тези от вас, които са попагнали на екземпляри с не съвсем качествен печат и ви уверяваме, че взехме сериозни мерки това повече да не се повтаря. Същото се отнася и за печатните и правописни грешки - виновните за тези безобразия са наказани сурово и сега хранят рибите... добре де, запазват ги с къспе, за да ги хванат на въдиците си.

Въведохме и нови рубрики: Подводна археология и Физиология на гмуркането. В следващите броеве ще включим и Апнея - за гмуркачи и харпунджии.

Но безспорно най-възнуващият момент за всички нас беше, когато получихме писмото на Агнес Георгиева. Истинско писмо - на хартия! Не се сдържахме и го публикуваме тук, за да можете да го прочетете и вие, а авторката му, г-жа Агнес Георгиева напълно заслужено става почетен член на клуб "Пог Вода". Честито!

От този брой обявяваме награда за писмо на броя! Така че - пишете ни. Авторът на най-интересното писмо ще получи от нас чисто нова маска Poseidon!

Надяваме се постепенно да ставаме все по-добри и да ви предлагаме все повече и по-интересна информация.

Хайде, успех с новия брой и за равен брой гмуркания и изплувания !

УВАЖАЕМА РЕДАКЦИЯ,

По-вече от 15 дни в ръцете ми е Вашето великолепно издание "Под вода".

Нека Ви се представя: - Казвам се АГНЕС ГЕОРГИЕВА, занимавам се с леководолазно дело, което включва в себе си: обучение на любители и инструктори, състезания, археологични експедиции, овеховане на фарватери, разнопосочна помощ по корпусите на видове кораби от преди 45 г., по-точно от 1959 г. От 1960 г. съм първата жена - леководолазен инструктор, първата републиканска шампионка по подводно ориентиране, първата скочила от вертолет с комплект № 2, първата слязла с въздух на някакви си 55 м., първата слязла на 165 м. с подводната лодка на Океанографския институт. Абе все първата и в тази връзка още две думи, ЕГН-то ми започва с далечната 1932 г., но продължавам да се спускам, когато ме поканят.

Имам над 1000 подводни часа, посетила съм всички възможни кораби по крайбрежието, включително и "Родина". Спускала съм се в Тиренско море, по северното крайбрежие на Средиземно море - Бизерта, Александрия.

Направих леководолазни курсове за любители и инструктори - леководолази на участници от София, Лом, Казанлък, Полски Тръмбеш, Луковит, Русе, Шумен, Варна, Бургас, Созопол, Пловдив и на ВМ у-ще във Варна. Освен, че участниците заобичаха подводното дело, те разнесоха сагата за едно феерично преживяване по родните си места. Обезпечаваша кораби бяха м/ветроход "Веслец", "Дръзки", "Ст. Пеев", "Синеморец", военни баржи.

Участвах в издаването на информационните бюлетини: "Подводен свят" и "Море". Имам цяла "торба" спомени, които могат да бъдат и Ваши. Изданието, което сте ни предложили, като "Есен 2006 г." е навременно и необходимо. Богато илюстрирано, говори от публикации в него за висок авторски и редакторски похват. Предполагам, че в следващите броеве, ще намери място и нашето Черно море, макар и със скромната си флора и фауна, прозрачност почти липса на цвят. Но все пак на север и на юг, крайбрежните води с нерядко дълбоки заливи и многообразието от скални форми с мидени обраствания, биха представлявали интерес за наши следовници и чуждестранни гости.

Радвам Ви се на ентузиазма и на добър час!

3.8.11. 2006

Агнес Георгиева

ЛИЧНО

Въпреки, че навън беше зима (дори и ненормално топла), ние си мислехме за истински топли сини морета и приятни мигове в над 25 градусова вода!

Затова се насочихме към Средиземно море, около което завъртаме този брой. Ще ви разкажем накратко за самото море, после за пътешествието и гмуркането на Жоро в Турция; за уникалния потънал край Генуа кораб Haven и за това как една катастрофа може да стане повод за възникване на нов живот. Ще видите и новите ни рубрики - Физиология и Подводна Археология.

Разбира се, напредваме и в уроците по подводна фотография и вече чакаме вашите снимки в галерията на сайта ни www.podvoda.com, откъдето ще изберем следващата Снимка на Броя!

Искам лично да ви се извиня за проблемите със сайта и с комуникацията - те вече са зад нас и сега имаме един съвсем прилично работещ сайт.

Затова използвам момента да кажа на тези от вас, които по една или друга причина не са получили отговор на своите запитвания или заявки - моля, пишете ни пак или ни пратете отново вашите заявки (за членство в Клуба или абонамент за списанието) - уверявам ви, че нашето мълчание е било поради чисто технически причини, а не поради високомерност или завесност.

Е, това е.

Златин

DEEP BLUE PADI DIVE CENTERS

Златни Пясъци • Слънчев Бряг • София

Златни Пясъци, Хотел "Преслав", тел.: 0889416846
София, бул. "Арсеналски" 21, тел.: +359 2 9632088, факс: +359 2 963 2108
Слънчев Бряг (до дискотека Какао) тел.: 0887924727

info@diving-bg.com
www.diving-bg.com

експедиции

За да не излезе, че в Клуба и списанието сме затънали само в бумашина (който знае вица се сеща за какво говорим, който не го знае да пита), та затова направихме няколко зимни експедиции. Досега тази зима вървеше необичайно топла, така че, все още не сме направили планираното гмуркане под лед, но пък направихме серия гмуркания със сухи костюми. Температурата на водата беше между 8 и 10 градуса и няколкото ентусиасти, които бяха с мокри костюми героически стискаха зъби, въпреки вятъра и морската болест.

Направихме няколко дневни и нощни гмуркания на язовир Искър - може да свалите едно много авангардно филмче от нощното гмуркане от сайта www.podvoda.com - Night Watch

Направихме също няколко гмуркания на 28-30 метра на потъналия през 1921 година американски товарен кораб Моранг с проникване в трюма му.

Може да свалите видеото от сайта www.podvoda.com - Моранг

В следващите броеве ще ви разкажем по-подробно за него и за други потънали кораби по нашето крайбрежие.

Гмурнахме се и на останките от двата потънали дървени кораба край Китен в изключително бистра вода - видимост над 25 метра! За съжаление на снимките това много не си личи, защото са свалени от подводната видеокамера на Владо Веков.

Направихме и нощно гмуркане пак там. За съжаление от него нямаме снимки, защото батериите и на двете камери бяха паднали, но ви уверяваме, че беше много красиво - все едно, че плувахме в аквариум с малки бели камъчета на дъното, тук-там малко водорасли, актинии, скариди, малко стреснати попчета и плавно виещи се по дъното рибки галя. Супер беше! Надяваме се да ви покажем снимки от следващото гмуркане.

И разбира се, посрещнахме новата година с едно европейско гмуркане на 1 Януари 2007 на каменната гора пред Созопол!

Това е засега.

Ние, в Клуб и списание “Под вода”
подкрепяме обществената
инициатива за по-строг контрол
върху опазването на подводните
обекти с историческа
и археологическа стойност.
Подкрепете я и вие! Може
да се включите в дискусията
на форума в www.podvoda.com

НОВИНИ

Boat Show/Boot Messe 2007

Düsseldorf 20-28 януари

POSEIDON Е ВЕЧЕ В БЪЛГАРИЯ!

Една от най-реномираните фирми за производство на висококачествено водолазно оборудване в света вече има официален дистрибутор за България - това е Диуп Блу Дайвинг ООД.

Обърнете специално внимание на доживотната гаранция, която важи за всички регулатори Poseidon!

Информация за продуктите на Poseidon, с които са оборудвани армиите на САЩ, Германия и Китай (както и българските Военноморски сили) може да намерите в списанието и на www.poseidon-bulgaria.com

А съвсем скоро ще можете да си ги купите от нашия on-line магазин www.podvoda.com

38-МОТО "BOAT SHOW" 2007 В ДЮСЕЛДОРФ

1650 изложители от 55 страни в 17 изложбени халета с обща площ 220 000 квадратни метра. Впечатляващо! От 17-те халета, обаче нас ни интересуваше най-вече хале номер 3 - Водолазното оборудване. Както виждате от снимките, в него имаше от всичко по много: ребригери, от сериозни на Ambient Pressure до такива, на които им личи как са пилени с пилата в гаража; регулатори, от Kirby Morgan до куче марка; сухи костюми от всякакви производители; маски, шнорхели, плавници, подводни боксове и осветления; аксесоари; водолазни бутилки, натрупани една върху друга като трупи на гарата. На някои места миришеше на скъпо и луксозно, на други приличаше на водолазен битак, където всеки може да намери всичко (дори и домашно приготвени кисели краставички!), включително и малка подводница.

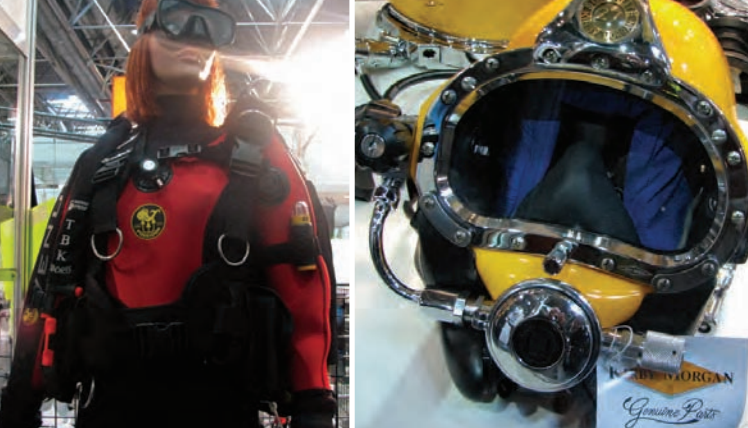
Един го друк бяха шанговете на световноизвестни мега-компани

камо Scubapro например, и ентузиаста от Хърватска, представящ съвсем плавник (доста любопитна идея!) В съседните халета, които успяхме да погледнем за кратко бяха струпани по-големи играчки за още по-големи момчета - стотици луксозни яhti. Там беше моторницата на Джеймс Бонд от Казино Роял, четириетажното чудо Bandido, двигателя на Ман с позлатени капаци на клапаните и още много други чудесии.

Обаче едно от най-интересните събития на шоуто не беше грамадното многомилионно съоръжение, а световната премиера на нещо, което стои на китката на ръката. Водолазният компютър Galileo от Scubapro-Uwatec.

Първият водолазен компютър с български език!

Но не само това! В компютъра има въграден дигитален компас, wireless датчик за налягането на въздуха в бутилките и съвсем ново - датчик

за пулса на Водолаза. И още много други нововъведения!

Очаквайте информация за този уникален Водолазен компютър в следващите броеве на списанието и на сайта www.podvoda.com

Най-нетърпеливите могат да си го поръчат чрез официалния дистрибутор на Scubapro-Uwatec за България, "Под Вода" ООД.

■ PADI ЧЕТЕ "ПОД ВОДА"

Саманта Кирби, регионален мениджър на PADI International за Източна Европа, Египет, Мароко и Шотландия със списанието! И не само позира с него, а наистина го чете, защото се оказва, че симпатягата Сам, освен че се гмурка на апнея до 40 метра дълбочина, разбира и руски!

На Втората снимка са гвамата с Веско Михайлов пред щанда на PADI International.

Bulgaria Kavarna

Полски Водолазен Център в Каварна

Говорим български, полски,
английски и руски.
Реализираме всяка водна идея!

OCTOPUS DIVING CENTER
Bulgaria - Kavarna
(пристанището, до дискотека K' Metal)
tel: +359/884-143-591
e-mail: octopus@akcja.pl
www.octopus-diving.net

OCTOPUS
DIVING
CENTER

Най-често задаваните въпроси за гмуркането

КАКВО ТОЛКОВА ИНТЕРЕСНО ИМА ПОД ВОДАТА?

Много често, особено в Черно море - нищо особено - камъни, дребни гънни риби, мигени черупки. Но какво толкова интересно има в парка, когато се разхождаш в него? Дървета, треви, храсти. В планината - същото... По-важно е усещането за спокойствие и безтегловност, което получаваш, когато се гмуркаш.

КАК ТОЧНО СЕ СТАВА ВОДОЛАЗ?

Много просто - като се запишеш на водолазен курс. Първото ниво е Open Water, което дава основни умения за гмуркане. Получаваш учебник, в който всичко е написано на съвсем достъпен език. Материалът е разделен на няколко

модула, като след всеки модул се прави теоретичен тест. Няма фиксирано време за провеждане на курса и не се чакат други кандидати за сформирането на група. Не е нужно да чакаш летния сезон или да си взимаш отпуска специално за това. Генерално един курс може да отнеме около една-две седмици за теорията и още няколко дни за практиката. Четеш си учебника в къщи, правиш си тестовете и когато се чувстваш готов, се обаждаш на инструктора. След като той провери тестовете, може да обсъдите теми или въпроси, които не са ти напълно ясни, след което идва най-приятният момент - първото гмуркане под вода! То се прави на плитко, в басейн, където се пробват основните умения за боравене с екипировката и дишането под вода. След 6 гмуркания

(2 в басейна и 4 в така наречената "открита вода" - морето или язовир) получаваш заветната карта - международен сертификат за Open Water Diver. Честито! Вече си водолаз.

ТРЯБВА ЛИ ДА СИ КУПЯ ЦЯЛОТО ОБОРУДВАНЕ ВЕДНАГА?

Не. В цената на курса е включена екипировката, а след това с картата Open Water можеш да наемаш оборудване навсякъде по света. Без картата не дават. Не е лошо обаче да си купиш поне основните неща - маска, шнорхел и плавници, за да свикнеш с тях.

*Your World,
Your Way !*

КАК ДА НАМЕРЯ ВОДОЛАЗЕН КУРС?

По-нататък в списанието започваме рубрика, в която подробно представяме различни водолазни организации. Ако си по-нетърпелив, ни се обади и ни питай.

ПУШАЧИТЕ МОГАТ ЛИ ДА СЕ ГМУРКАТ?

Могат, стига да не пушат под водата.

КАКВО ВСЪЩНОСТ ДИШАТ ВОДОЛАЗИТЕ?

В повечето случаи най-обикновен въздух (79% азот и 21% кислород). Само че филтриран, изсушен и съгъстен под налягане до около 200 атмосфери. В някои случаи дишат специални газови смеси - все по-разпространен става т.нар. NITROX - въздух, в който количеството на кислорода

е увеличено за сметка на азота. По този начин се намалява вероятността от азотната наркоза, позната още като "гълбочинно опиянение". При гмуркания на по-гълбоко се добавя и инертния газ хелий - тази смес се нарича TRIMIX - съдържа кислород, азот и хелий. Така се намалява вероятността от азотната наркоза и от кислородното отравяне.

ЗА КОЛКО ВРЕМЕ СТИГА ВЪЗДУХЪТ В БУТИЛКАТА?

Това зависи от гълбочината, от размера на бутилката и от начина на дишане на водолаза. В началото повечето начинаещи водолази дишат по-активно под водата, отколкото на сушата, но скоро свикват да дишат спокойно и икономично. Средно едно гмуркане на гълбочина между 15 и 20 метра продължава от 40-50 минути до 1 час.

АМИ АКО МИ СВЪРШИ ВЪЗДУХЪТ ПОД ВОДАТА?

Спокойно, имаш повече въздух, отколкото ти е нужно. Съвременните регулатори са направени по такъв начин, че доставят толкова въздух, колкото им поискаш (като вдишваш). Всички регулатори задължително са снабдени с манометри за контрол на налягането на въздуха в бутилките.

КОЛКО ДЪЛБОКО МОГА ДА СЕ ГМУРКАМ?

Тук няма еднозначен отговор - зависи от квалификацията на водолаза. Open Water водолазите имат право да се гмуркат до 18 метра, Advanced Open Water - до 30 метра, други сертификати дават право за гмуркания до 40 метра, което си е гълбоко! Имай предвид, че колкото по-гълбоко се гмуркаш, толкова по-бързо се консумира въздухът от бутилките,

Талон за абонамент за списание **podvoda** за една година

Абонамент за една година (4 броя) - 20 лв. Единична цена - 5.50 лв.

Име: _____
 Фирма: _____
 Населено място: _____ Пощенски код: _____
 Адрес: _____
 Телефон: _____ Факс: _____
 e-mail: _____

Начин на плащане: по банков път

"Под Вода" ООД
 Банка: ПроКредит Банк
 Сметка: BG41PRCB92301011629825

Моля изпратете този талон заедно с копие от платежното нареждане на адрес:

"Под Вода" ООД
 ул. "Янтра" №18
 София 1124

Може да се абонирате и on-line на адрес: www.podvoda.com

Данни за фактура: _____ Фирма: _____
 МОЛ: _____ Адрес: _____
 ДДС № _____ Булстат: _____

налягането се увеличава, а осветеността и температурата на водата падат. Затова, ако не си специално обучен и екипиран, не си заслужава да слизаш на дълбоко "само заради рекорда". Както съветват във водолазните учебници, при всяко гмуркане вземай със себе си колкото се може повече здрав разум.

КАК ДА ПОЗНАЯ ДОБРИЯ ДАЙВИНГ ЦЕНТЪР?

Лесно - трябва да има добре изглеждащо и добре поддържано оборудване, да има сертификат от международна организация, например PADI и да предлага разнообразие от курсове и програми за гмуркане. Важно е също как се отнасят към теб, дали са вежливи и усмихнати или темерути. Ако търсиш през интернет, провери дали ги има в сайта на PADI - Dive

Center and Resort Directory, гали имат добър сайт и гали отговарят навреме на имейлите ти.

КОГАТО ИМАМ ВОДОЛАЗЕН СЕРТИФИКАТ, ЩЕ МОГА ЛИ ДА СЕ ГМУРКАМ КЪДЕТО СИ ИСКАМ?

И не, и да. Не можеш да се гмуркаш сам. Дори и да си с най-високата водолазна квалификация, трябва винаги да се гмуркаш с партньор-водолаз. Най-добрата застраховка под водата е партньорът. Ако не пътуваш с човек, с когото се гмуркаш постоянно ти определят някой от групата, с когото сте на едно ниво. И да - можеш да се гмуркаш навсякъде по света, защото водолазните сертификати (на PADI и на други подобни организации) са международно признати. Сертификатът PADI Open Water

ти дава право да наемаш оборудване и да се гмуркаш в повече от 4000 водолазни центрове в 175 държави.

КАКВО ДА НАПРАВЯ, АКО ИСКАМ А ПРОДЪЛЖА ПО-НАТАТЪК?

Избери следващите нива на любителското гмуркане на PADI или нагази в дълбоките води на техническото гмуркане, което ти дава възможност да стоиш по-дълго време на по-големи дълбочини.

Име Фамилия
 Пол Дата на раждане
 *Име на родител *Фамилия на родител

(*Информацията е задължителна ако сте на по-малко от 16 години)

Адрес: Е-mail:

Искам да стана член на Клуб „Под Вода“ за 1 година.

Сума - 60 лв. Таксата е за една година и включва абонамент за списанието. При подновяване се получава стикер, който се залепва върху картата.

Начин на плащане: по банков път

Национален Водолазен Клуб "Под Вода"
 Банка: ПроКредит Банк
 Сметка: BG39PRCB92301013096113

Моля изпратете този талон заедно с копие от платежното нареждане и актуална снимка на адрес:

Клуб "Под Вода" ООД
 ул. "Янтра" №18
 София 1124

Може да станете член на клуба и on-line на адрес: www.podvoda.com

Искам да получавам по e-mail информация за предстоящи експедиции.

Данни за фактура: Фирма:
 МОЛ: Адрес:
 ДДС № Булстат:

ДА СВАЛИМ МАСКИТЕ

Интервю на Теодора Попова

Стефан Тодоров е на 61 години, зодия Овен, от София. От 1964 до 1981 година се занимава с подводно ориентиране – състезател, а по-късно и треньор. През 1977 г. става Европейски шампион по този спорт. Паралелно с това от 1971 г. работи като оператор. Заснел е 60 документални филма. Работил е и в игралното кино. Снимал е подводни сцени в повече от 15 български и чуждестранни филми. Сред хората, с които е работил могат да се видят имената и на някои холивудски звезди; Морган Фрийман, Лоренцо Ламас, Крисчън Слейтър и др. Сега работи като оператор в Нова Телевизия.

Стефан Тодоров

подводен оператор

КАКВО ЗА ТЕБ Е ГМУРКАНЕТО? ХОБИ, ПРОФЕСИЯ?

От първото ми гмуркане до сега това е основното нещо в живота ми.

МОЖЕШ ЛИ ДА КАЖЕШ ПРИБЛИЗИТЕЛНО КОЛКО ГМУРКАНИЯ ИМАШ ДО МОМЕНТА?

Само като състезател съм изплувал 15 000 км под вода. Другото е къпане. (смее се) За мен гмуркането е движение по ръба на бърснача. Не става въпрос за дълбочина. Аз не съм слизал на повече от 80 метра.

КАК ПОДДЪРЖАШ ФОРМАТА СИ? КОЛКО ЧЕСТО СЕ ГМУРКАШ?

При всяка възможност. Морето много бързо ни забравя, затова трябва да му напомняме за себе си. А иначе - занимавам се редовно с плуване и от време на време с вдигане на тежести.

ОТКОГА СЕ ГМУРКАШ?

Бях съвсем млад, когато завърших курсовете към ОСО - Организацията за Съдействие на Отбраната. Вуйчо ми беше един от групата ентузиаста, положили основите на водолазния спорт в България.

С КАКВО ОБОРУДВАНЕ РАЗПОЛАГАХТЕ?

Всичко беше руско производство. Работихме с руски военни леководолазни апарати, руски маски, руски плавници. В началото на 60-те години и у нас започнаха да се произвеждат плавници в Бургас - кооперация Садала. Бяха копие на някакъв френски модел.

СЛЕД КУРСОВЕТЕ ГМУРКАНЕТО СЕ ПРЕВЪРНА ЗА ТЕБ В СПОРТ?

Да. Подготовката ми продължи в отбора по подводно ориентиране. Състезаваха се в продължение на 12 години.

КАК ЗАПОЧНА ДА СЕ ЗАНИМАВАШ С ОПЕРАТОРСТВО?

Събитието, което сложи началото на кариерата ми като подводен оператор, се случи през 1971 г. По това време вече учех във Фото-училището. Бяхме на пристанището в Созопол във връзка с някакъв състезания. По чиста случайност, точно този ден там се появи немски филмов екип, чийто директор на продукцията беше българин. Попитаха ме дали бих искал да участвам като дубльор. Останах с екипа няколко дни. В един разговор попитах директора на продукцията защо не снима българин, а германец. Отговорът ми беше, че у нас няма подготвени хора за тази професия. Това беше моят шанс. Казах му, че се занимавам с фотография. Тогава Никола Гълъбов (никога не забравям хората, които са ми помогнали) ме покани да се срещна с директора на филмово студио „Време“ и така започнах

да работя там като асистент-оператор и после оператор. Признанието в тази област за мен дойде по-късно, през 1986 г., когато получих Първа награда за подводно кино в Палермо, Италия. Получил съм много похвали за работата си като оператор, но не съм нито първият, нито единственият в тази професия. Мои предшественици в подводното снимане са Христо Николов - Рингата, Боби Сирийски, Милан Огнянов. Може би най-голям принос за развитието ми е оказал Христо Иванов. Докато работех като асистент-оператор, той ми показваше много неща, помагаше ми. По това време в ръцете ми попадна една руска камера-самоделка „Конвас“ (от имената на съзателя ѝ – Константин Василевич). Тя е желязна, направена по подобие на френската камера Cameflex и предназначението ѝ е било да снима руските военни действия под водата по време на Втората световна война. Представляваше нещо като... тенджерата под налягане. С една скоба отгоре, която се притиска. Камерата беше автоматична, за всеки случай, ако свършат батериите, имаше и ръчка. Снимаше се с pistolетно насочване. Най-интересното при нея беше, че човек не можеше да вижда какво снима. Беше точно като стрелба в тъмното – някой път уцелваш, някой път не. Никога не смеех да кажа какво съм снимал, преди да прегледам материала.

КАКВО ОБИЧАШ ДА СНИМАШ ПОД ВОДАТА? ИМАШ ЛИ ЛЮБИМИ ТЕМИ, ОБЕКТИ?

Тема - да. Екологията. Когато започнах да се гмуркам в края на 50-те – началото на 60-те години Черно море беше много бистро. Гмуркал съм се и на 17-18 метра и виждах дъното, знаех къде отивам. Сега чак, когато стигна на три метра от дъното, тогава разбирам къде съм. Не ме питай защо - само ще кажа - реките Дунав, Днепър и Днестър. Покрай екологичните

филми научих цялата епикриза на Черно море.

Имах късмета още в първия си филм да попадна на много добър режисьор - Константин Костов. Темата беше животът по крайбрежните скали, там, където е прибой. Филмът изследваше особеностите на различните морски същества - раци, миди, охлювчета, анемони, как успяват да издържат на стихията. Това беше първият ми филм като оператор. „По-силни от вълните“, спечели наградата на Съюза на филмовите дейци в България за научно-популярно кино. По-късно имах възможността да снимам и в Куба, Мозамбик, Йемен, Големия барьерен риф. Животът под водата – това е необятна тема, която никога не може да бъде изчерпана.

ЗНАМ, ЧЕ СИ СНИМАЛ И ЕПИЗОДИ В ИГРАЛНИ ФИЛМИ.

Да, това е също нещо много интересно. Работил съм, както за български, така и за чуждестранни филмови продукции – големи, скъпи подводни сцени. Един от най-хубавите ми епизоди е във филм на Файт Хелмер - много добър немски режисьор. Заснехме го в басейна на бившата Централна баня в София, на дълбочина от 60 см, но и го момента ми доставя удоволствие да го гледам. Хубавите работи не се снимат трудно (усмихва се)

А ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО СНИМАЧНАТА ТЕХНИКА?

Работил съм на кинолента, с гва вида камери. Три, с Конвас-а! (смее се)

Ако я нямаше тази камера, никога нямаше да се науча да снимам. След това работих с Arriflex 2C - фронталната камера на германците от Втората световна война. С нея съм заснел документалните си филми. Тези камери са наистина изключителни. Боксът ми беше произведен в Швейцария. Работил съм с него 30 години. След това преминах към Arriflex 3, тя има и висок каданс (бърза скорост на снимане). Използвах немски бокс - Aquaflex. Сега навлиза вече дигиталната техника. За моята камера сам съм си направил бокса. Той е малко груб в сравнение с другите, но въпреки това напълно отговаря на всички изисквания.

КАКВИ СА ИЗИСКВАНИЯТА КЪМ СНИМАЧНАТА ТЕХНИКА, КОЯТО СЕ ИЗПОЛЗВА ПОД ВОДАТА?

Камерите трябва да имат неутрален баланс. Да не се накланят по бордовете настрани, както и по носа и опашката. Добрата камера трябва да има също така малка метеоцентрична величина. Това е разликата между двата центъра. Центърът на тежестта ѝ трябва да бъде малко под центъра на обема, за да може камерата спокойно да се върти във всички посоки. Другото важно нещо е ъгловият обхват на обектива. Трябва да има широк ъглов обхват, защото самата вода пречупва светлината и "събира" изображението. Важно е също така и визирането - операторът трябва да може добре да вижда обекта, който снима и в същото време да може да вижда какво става наоколо.

НЯКАКЪВ СЪВЕТ ЗА НАЧИНАЕЩИТЕ ФОТОГРАФИ И ОПЕРАТОРИ?

Първото нещо, най-важното - да пазят живота си. Опасно е не спускането, а изплуването, особено с движещ се обект. Ние всички снимаме със затаен гръх, за да не плашим рибите. Ако операторът тръгне да изплува с някоя риба нагоре и не издиша, този затаен гръх може

да му създаде проблеми. Това е първото нещо, което казвам на всеки.

КАКВИ СА ПЛАНОВЕТЕТЕ ТИ ОТТУК НАТАТЪК?

Аз съм на 60 години и много ясно знам какво имам зад гърба си и какво ми предстои оттук нататък. Сега за едно 20 или 30 метрово спускане се подготвям с часове.

И ВСЕ ПАК ИМА ЛИ МЯСТО, КЪДЕТО МЕЧТАЕШ ДА СНИМАШ?

Навсякъде. Голямата ми мечта беше да отида да снимам в Антарктида. Тя остана неосъществена, въпреки, че през 1996 г. спечелих национална субсидия за сценария, който бях написал. В момента проучвам възможностите да отида там догодина. (Стефан се замисля за момент).

Знаеш ли какво сме ние водолазите? Ако си представим, че морето е с големина един квадратен метър, ние сме миниатюрни, някъде там, на ръба. Стоим на самия му край. Нищо не знаем за него. Само предполагаме.

BSAC

British Sub-Aqua Club (Британски подводен клуб)

Започваме да ви запознаваме с различните водолазни клубове и агенции, които изброихме в предишния брой на списанието - с първия по азбучен ред, но и един от най-старите водолазни клубове в света.

Основан на 15 октомври 1953 г. от предприемача Оскар Пюгън и младия журналист Питър Смол в хотел Уолдорф Астория в присъствието на 100 приятели водолази, клубът бързо се разраства. Започва да издава клубното списание Нептун, по-късно преименувано Тритон, излизащо и до момента под името Дайв (Dive). За да поддържат добра спортна форма през зимата, членове на BSAC измислят нов спорт - подводен хокей в басейн! През 1964 година членове на клуба откриват потъналия кораб Мейн и го купуват от собствениците му за 100 лири, а когато по-късно изваждат витлото му, продават само него за 800 лири. Със спечелените пари правят промоционален филм за гмуркането. През 1988 година BSAC публикуват първите водолазни таблици. От 1974 година до днес президент на BSAC е самият Принц Чарз, който се оказва запален водолаз с гмуркания дори под леда на Арктика.

BSAC е един от основателите на CMAS - Световната Федерация за Подводна Дейност. Днес BSAC има над 45 000 члена и е една от най-големите организации за подводен спорт в света.

Засега не ни е известен център или клон на BSAC в България, но ако се интересувате можете да се включите в някой от над 160-те центъра в около 50 държави, между които Австралия, Великобритания, Гърция, Египет, Испания, Италия, Кипър, Куба, Малайзия, Малдивите, Малта, САЩ, Тайланд, Франция, Хърватия и др.

НИВА НА ОБУЧЕНИЕ И КВАЛИФИКАЦИИ

BSAC Snorkeling
Ocean Diver
Sports Diver
Dive Leader
Advanced Diver
First Class Diver

ДОПЪЛНИТЕЛНИ КВАЛИФИКАЦИИ

Diving Specialties
Rescue
Technical
Seamanship
Scientific
Instruction

BSAC SNORKELING

това е ясно - първи стъпки или първи пласкания с плавниците и дишане с шнорхел.

OCEAN DIVER

е първото ниво на обучение, където се запознавате с необходимите знания и умения за гмуркане под вода с акваланг.

Курсът включва следните теоретични уроци:

- Въведение в системата на обучение по BSAC
- Подводно оборудване и сигнали
- Човешкото тяло и ефектите от гмуркането
- Планиране на гмуркането
- Самото гмуркане
- Какво ще стане ако...?
- Наслади се на гмуркането

След оценка на знанията и успешен резултат на теоретическия изпит курсистът продължава към практика в открито водно пространство, където прави 5 гмуркания. След заключителния изпит за това ниво, водолазът има право да извършва недокомпресационни гмуркания до 20 метра дълбочина с партньор от същата или по-висока квалификация.

SPORTS DIVER

има четири елемента:

1. Теория:

- Спортно гмуркане
- Спасяване на водолаз
- Екипировка и техника
- Планиране на по-дълбоки гмуркания
- Планиране на въздушния запас
- Самото гмуркане

2. Тренировка в закрито водно пространство:

- Умения за спасяване на водолаз

3. Четири тренировки в открито водно пространство, в които се упражнява:

- Подводно ориентиране
- Спасяване на водолаз
- Използване на буи
- Симулиране на декомпресационно гмуркане
- Навигация по компас
- Основни умения за водене на гмуркане
- Асистент инструктор (Dive Marshal)
- Нагрупуване на опит

4. Оценяване на теоретичните знания

След приключването на това ниво водолазът има право да се гмурка до 35 метра дълбочина и да участва като асистент-инструктор във водолазни центрове и курсове по системата на BSAC.

DIVE LEADER

Курсът за Dive Leader се състои от 12 учебни урока, теоретичен изпит, 7 практически урока в откритата вода, 2 "сухи" практически урока и 20 гмуркания в различни условия. Това ниво осигурява натрупване на опит и дава допълнителна увереност на водолаза.

ADVANCED DIVER

Advanced Diver включва 4 теоретични урока, 2 сухи практически урока, 2 урока в откритата вода, теоретичен изпит и 20 гмуркания в различни условия. BSAC счита преминалите това ниво на квалификация за напълно тренирани водолази.

FIRST CLASS DIVER

First Class Diver е кулминацията в обучението по системата на BSAC и водолазите, които имат тази квалификация са:

- С високо ниво на практически умения и знания
- Могат да организират групи от водолази, да постигат специфични цели
- Могат да организират подводни експедиции
- Имат умения и възможности да допринесат за развитието на BSAC на регионално и национално ниво.

Изпитът за First Class Diver се провежда на национално ниво. Повече информация можете да намерите на www.bsac.com

BSAC

Telford's Quay
South Pier Road
Ellesmere Port
Cheshire, CH65 4FL
United Kingdom

Telephone: 0151 350 6200
Fax: 0151 350 6215
From overseas: +44 151 350 6200
Email: postmaster@bsac.com
Web site: www.bsac.com

ЕКИПИРОВКАТА НА ВЕСКО

1

2

Причината да използвам конфигурацията от тези модели екипировка на съответните производители е, че през годините аз никога не съм имал проблеми с тях, без значение от дълбочината и винаги съм се чувствал комфортно. Опитал много модели на различни производители, докато най-накрая се получи тази конфигурация. За себе си, аз смятам, че съм достигнал истината.

1 Двоен баластен компенсатор на OMS тип крило с товароподемност 50 kg - Възможно е използването както на единична, така и на сдвоени бутилки. В случай на фал с единия инфлатор, аз веднага мога да използвам резервния. Това е изборът на двама от общо четирите човека, преминали границата от 300 м дълбочина - Джо Бенет и Марк Елиат.

2 Регулатори Poseidon Jetstream – Винаги ми подават толкова въздух, колкото поискам, без значение от физическото натоварване, дълбочината или позицията на тялото ми. Изборът на техническите, комерсиалните и военните водолази по света.

3 Часовник Citizen Promaster Duplex – Изключително ми е полезен при дълги декомпресии, правени по таблици. Отчитането на времето става както чрез стрелките, така и на дисплей. Показва дълбочината и температурата.

4 Декомпресационни водолазни компютри VR3 и Cochran – Възможно най-добротото в света. И двата работят по предварително зададени данни на въздух, нитрокс или тримикс, както

3

4

6

и в различни комбинации на газовете. Голямо преимущество са големите им дисплеи. VR3 е единственият компютър, който може да се използва при дълбочина до 300 м. И двата са снабдени с изключително сигурен декомпресационен софтуер.

5

Маска Poseidon Photica – Мека, удобна, с малък обем и голямо зрително поле.

6

Плавници Scubapro Jetfin – Много здрави и мощни плавници, които не натоварват краката ми. Каишките са сменени със специални пружини. Така никога не може да ми се скъса каишка и да загубя плавника под водата.

7

Ръкавици Scubapro K-Grip kevlar – Меки, удобни, много топли, с анатомично извити

пръсти, подсилени с кевлар. С тях ми е много удобно да боравя с екипировката си.

8

Боти Poseidon Proboot 6,5 мм – Топли, удобни и много здрави, специално усилени.

9

Полусух неопрен Scubapro Nova Scotia – Използвам мокрите и полусухите костюми на фирмата от години. Те винаги са топли, изключително ергономични и здрави. Неопренът, който се използва за направата им е произведен от Dupont – фирмата, изобретила неопреновата материя. Когато условията налагат използването на сух костюм, разчитам на Poseidon TNG Technica.

5

7

8

9

POSEIDON

Маска - цена 73 лв

Основен регулатор Xstream Deco - цена 690 лв

Резервен регулатор Jetstream - цена 280 лв

Баластен компенсатор BCD - Besesa W50 - цена 820 лв

Часовник - Sub Professional - цена 240 лв

Официален дистрибутор
за България:

Диип Блу Даулинг ООД
бул. Арсеналски 21
София 1421
Телефон: (02) 963 20 88
Факс: (02) 963 17 08

Контакти:
Веселин Михайлов 0888 506 520
Ивайло Еремиев 0889 416 846
e-mail: info@poseidon-bulgaria.com
www.poseidon-bulgaria.com

ВАРНА

Манта ООД
ул. Генерал Гурко 43
Варна 9000
Телефон: 052 610 841
Факс: 052 610 841
Мобилен: 0898 670 602
Контакт: Стефан Марков
e-mail: office@baracudadive.com
www.baracudadive.com

СОФИЯ

Пог Вога ООД
On-line магазин
e-mail: magazin@podvoda.com
www.podvoda.com

Модел: Габу

Мокри Костюми

Не може да се твърди със сигурност, че един човек е изобретил съвременния мокър костюм. През 1951 г., докато работел за армията на САЩ, Хю Брандър (Hugh Brander) стигнал до заключението, че малко количество затворена около тялото вода може да играе ролята на топлинен изолатор. Негов колега предложил неопрена като възможен материал за изработване на костюм, който да задържа водата по този начин. Първото доказателство за това изобретение на Брандър е открито в писмо с дата 21 юли 1951 г. Тъй като Брандър не бил твърде заинтересован от извличането на полза от това свое изобретение, той никога не патентовал проекта си и дори никога не го показал публично. Ето защо обикновено се счита, че бизнесменът Джек О'Нийл (Jack O'Neill), който бил запален сърфист и търсил начин да кара сърфа си по-дълго без да измръзва, е изобретил мокрия костюм като започнал да използва неопрен при производството му. Твърди се, че бил се сепил за неопрена от облицовката на пода на пътнически самолет. Някои авиационни експерти обаче, оспорват този факт, тъй като неопренът е материал, който както и други гуми, няма способността да спира огъня и затова не се използва в авиацията. По-интересното е, че не Джек, а брат му Робърт бил човекът, който създал първите проекти на мокър костюм за фирмата, която по-късно основали. Робърт и Джек създали преуспяваща компания, произвеждаща мокри костюми и до днес, наречена O'Neill. Около 1953 г. обаче, Боб и Бил Мейстрел (Bill Meistrell) заявяват, че започват да експериментират с неопрена. Тяхната фирма по-късно е наречена Body Glove.

Мокрите костюми са нещото, без което сме си направо гола вода. За разлика от официалните костюми, мокрите не ни правят да изглеждаме по-важни (макар че понякога ни се струва така), а ни предпазват от наранявания и най-вече - помагат на красивите ни тела да запазят телесната си температура във водата. А това е много важно, тъй като хипотермията (преохлаждането) е сериозно и опасно състояние.

След като има мокри костюми, значи има и сухи. Както личи от името, сухият костюм запазва водозаза сух и е най-топлия костюм за змуркане. Използва се при температура на водата под 10°C, но за употребата му се изисква специално обучение и за него ще разказваме друг път.

Сега ще говорим за по-популярния мокър костюм, познат под краткото име "неопрен". С широката си гама от характеристики, модели и плътности, мокрият костюм може да се използва в най-разнообразна среда - както в студена вода с температура 10°C, така и в топла вода с температура 24 - 32°C.

Принципът на действие на неопреновия костюм е прост - както и тухлите, той изолира, защото в него има затворени миниатюрни мехурчета въздух. А се нарича

"мокър", защото водата прониква между него и тялото на водозаза, но остава там и се затопля от телесната температура. Много е важно костюмът да прилепва плътно до тялото, за да не дава възможност на водата да циркулира свободно и да изстива. Неопренът е от семейството на синтетичните гуми, основани на полихлоропрена (полимерна форма на хлоропрена - Chloroprene C4H5Cl). Изобретен е в една от най-големите в света компании от химическата индустрия - DuPont. Съдържащите се в неопрена малки мехурчета, пълни с газ не са свързани по между си и затова не попиват вода, за разлика от гунапрена например. При някои неопрени мехурчетата са пълни с азот, който изолира по-добре.

Неопренът е отличен изолатор, но с увеличаване на дълбочината, тази негова способност намалява, защото мехурчетата в него се сплескват от налягането и той губи едновременно топлинната си защита и плаваемостта си. Следователно колкото е по-дебел неопрена и по-малка дълбочината, толкова по-добри са изолационните му качества.

Дебелината на неопреновия материал, от който се изработват мокрите костюми варира от 2,5 мм

до 8 мм. По-тънкия неопрен е подходящ за използване при змуркане в топла вода с температура от 24°C нагоре или като допълнително облекло под по-дебели костюми. По-дебелият неопрен се използва за студена вода - с температура от 24°C до 10°C. Повечето костюми, които се състоят от две части обикновено са изработени от неопрен с дебелина около 6 мм. Колкото по-дебели са костюмите, толкова са и по-топли.

Не забравяйте обаче, че по-дебелите костюми са и по-твърди, с което ставате по-малко подвижни и освен това изискват повече баласт, за да се преодолеят положителната им плаваемост. От друга страна, колкото по-голяма част от тялото ви е покрита (даже с два слоя материал), толкова усещането за топлина и комфортът по време на змуркане е по-голям.

Почти всички костюми имат подплата, която варира от обикновена найлонова тъкан до плюшена, синтетична вълна. Титанът, който има отлични характеристики за задържане на топлината, също се използва за подплатяване при някои мокри костюми. Някои по-нови модели (т.нар. "superflex") в комбинация с неопрена съдържат и 15-20% еластан (spandex), който увеличава

Късите костюми (или шорти), покриват само торса и имат къси ръкави и къси крачоли. Те осигуряват запазване на топлината на тялото в областта на торса, която е най-важната за поддържането на телесна топлина област. Осигуряват изолация и в областта на слабините и подмишниците - много важни за топлообмена области, тъй като близо до повърхността на кожата на тези места минават големи артерии. Късите костюми се изработват от тънък 2-3 мм неопрен и са най-подходящи за топла вода с температура над 27°C. Освен самостоятелно, късият костюм може да се носи и като допълнение върху или под друг дълъг костюм.

Костюмите от две части са най-разпространени, поради тяхната голяма функционалност. Те са от 5 до 7 мм неопрен и могат да се използват във вода с различна температура - от 10°C до 27°C. Най-често срещаният такъв костюм е комбинация от горна част - тип яке (с или без прикачено боне), която обхваща торса и ръцете и долна част - гащеризон, наричан още Лонг Джон (Лонг Джейн или Farmer John), който покрива торса и краката. Преимуществото на този тип костюми е, че осигуряват двойна защита на торса от два пласта неопрен - на гащеризона и на якето. При гмуркане в по-топла вода, едната част може да не се облича.

Целите костюми (или steamer) са от една част и покриват торса, ръцете и краката. Те са по-топли от късите - произвеждат се от неопрен с дебелина от 5 до 8 мм. Осигуряват топлинна защита и предпазване от нараняване по цялата дължина на тялото - от китките до глезените.

еластичността им и намалява тенденцията им да се свиват с времето.

Непоглатените костюми прилепват много плътно към кожата и са много топли, но обличането и събличането им е доста трудно, ако не са намокрени отвътре. Те се обличат най-добре направо във водата, но това е практично само ако се гмуркате от брега. Тези костюми се използват най-вече от гмуркачите на апнея и харпунджииите.

Има различни видове мокри костюми в зависимост от дебелината на материала, от който са изработени и от покритието на тялото, което осигуряват. Това позволява всеки водолаз да избере подходящ мокър костюм в зависимост от условията, в които ще се гмурка. - Възможна е и комбинация от цял костюм и горна част без ръкави, която прилича на елек и обхваща само торса, като може да бъде с или без прикачено боне. Тя осигурява минимално покритие и не е предназначена да се носи самостоятелно, а само като допълнително облекло върху цял костюм.

Обикновено мокрите костюми нямат прикачени чорапи, а често нямат и качулки, така че отделно трябва да носите неопренови боти, боне и ръкавици.

Тъй като водолазите се движат във водата с главата напред, студената вода може буквално да бъде загребана с костюма през отвора му откъм врата и вкарана вътре. Това може да се избегне, като си купите костюм с прикачена качулка. Имайте предвид, че загубата на топлина през главата е над 20% от топлинния баланс на тялото. Ето защо носенето на добре прилягаща качулка е полезна практика дори при умерена температура на водата.

Друг начин за ограничаване на навлизането и циркулирането на вода в костюма е наличието на уплътнения на китките и глезените. Те прилепват плътно към кожата, така че водата не може да влиза и излиза лесно.

Интересно приспособление за намаляване на водния поток вътре в костюма е използването на подплънка на гърба. Тя представлява допълнителна лента неопрен, поставена отвътре на якето или на гащеризона, така че да запълни кухото пространство около естествената извивка на гърбнака. За да сте сигурни, че мокрият ви костюм ще е максимално издръжлив, трябва да изберете костюм с допълнителни усилвания и специфични конструктивни особености. Има области, в които материята на мокрите костюми е изложена на по-силно износване, протриване и разтягане. Такива области са коленете, лактите и седалището. При сядане и сгъване на краката и ръцете съответното място не само се разтяга, но и изтънява, защото мехурчетата вътре се спукват и изолационните качества на материала намаляват. По тази причина в тези критични области се добавят подсилващи подложки (подплънки), които да поемат повредите. Друг начин да се преодолее проблема е скрояването на самия костюм по начин, при който крачолите и ръкавите стоят леко презгнати в ставите. Когато това се направи, сгъването на краиниците не разтяга толкова материала.

За да ползвате неопреновия си костюм колкото се може по-дълго време, спазвайте няколко основни правила за поддръжка и съхранение:

- Изплаквайте го със сладка вода след всяко използване
- Изсушавайте го от двете страни на непряка слънчева светлина
- Съхранявайте го на подходяща закачалка, без да го сгъвате. Не използвайте метални закачалки
- Смазвайте циповете и закопчалките с подходящи силиконови спрейове или непетролни смазки

A photograph showing a diver's equipment, including a black BCD, a silver air tank, and various hoses and regulators, resting on a white boat deck. In the background, the blue ocean with white-capped waves is visible. A yellow and black diving fin is also partially visible in the foreground.

Подводната фотография

Златин Рагев

ПОДВОДНА ФОТОГРАФИЯ

Десети април миналата година, девет и половина сутринта. Бях на водолазно корабче в Червено море и трескаво се готвех за гмуркане. Беше вторият ден от водолазната ми ваканция в Египет. Около мен се сътеяха още около десетина водолаза, които едва пазеха равновесие по палубата и се блъскаха един друг с бутилките. Огледах се наоколо и внимателно поставих бокса с апарата и светкавицата на единственото (както ми се стори) сигурно място - върху нещо като пейка в задната част на корабчето. Седнах пред него, набързо навлякох жилетката и се изправих, за да закопча ремъците. В този момент манометърът се заклеши между дъските на пейката и заедно със ставането ми тя се вдигна нагоре, после се откачи и падна на мястото си. Нагласих шлангове и ремъци, направих стандартния "buddy check" с водолазния ми партньор и се обърнах да взема апарата. Но... нямаше го! Заоглеждах се глупаво насам-натам, подозирайки тъпа шега или грешка. Уви, не беше шега и нямаше грешка. Оказа се, че "пейката" е била капакът към машинното отделение на корабчето и след като по невнимание съм го отворил, боксът беше паднал от над 2 метра височина на пода в машинното! Разбира се, не работеше! Край! Това беше краят на първата ми подводна фотоваканция в Египет! Един единствен ден. Нищо не можех да направя, освен да продължа да се гмуркам останалите дни, да се псувам за глупостта си и да завиждам на другите за техните апарати и боксове, представяйки си какви супер снимки бих могъл да направя. Лесно им е на рибарите - разперват ръце и показват "ейй такава" изтървана риба - няма как да покажеш с ръце "ейй такава" изтървана снимка...

Така. Това беше извънредният урок номер едно, който научих:

ВНИМАВАЙ КЪДЕ ОСТАВЯШ ТЕХНИКАТА СИ!

Разправят, че опитът бил това, което идва точно след момента, когато най-много ти е трябвал.

За втори път натрупах опит, когато се върнах в България и се оказа, че апаратът е оцелял. След елементарен ремонт го пхнах в бокса и радостно се топнах в залива на Каварна, за да видя с недоумение как на метър и нещо дълбочина дисплеят на апарата стана черен, а малко след това вътре в бокса се плацикаше вода! Този път наистина беше краят - апаратът оцеля от пагането, но се удави, защото боксът не е издържал на удара и въпреки че уж нищо му нямаше, пропусна вода.

Така научих втория извънреден урок по подводна фотография:

ВИНАГИ ПРОВЕРЯВАЙ ТЕХНИКАТА СИ ПРЕДИ ДА СЕ ГМУРНЕШ!

След толкова натрупан опит мисля, че вече мога да споделя част от него с мераклиите да снимат под вода и сега ще ви разкажа за някои неща, които обещах от предния брой и които важат не само за подводната фотография, но и за надводната, въздушната и каквато друга се сетите. Това са:

ЦВЕТНА ТЕМПЕРАТУРА

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА КОМПОЗИЦИЯТА

НЯКОИ КОМПЮТЪРНИ ХИТРОСТИ ЗА ОПРАВЯНЕ НА СНИМКИТЕ

Все пак от над 280-те снимки, които направих в Египет в деня преди да строша апарата и бокса, мисля, че се получиха 10-тина добри, което не е лош процент :o)
Ще използвам част от тях тук,

заедно с някои други, за да илюстрирам нещата, за които говорим.
Няма да се впускам в теоретически обяснения какво и защо е цветната температура, но ще ви кажа, че тя е много важна за качеството на снимката. Най-общо казано, светлината от различни светлинни източници (естествени и изкуствени) е с различен цвят. Нормално ние я възприемаме като бяла (или почти бяла), защото мозъкът ни казва така и ние адаптираме възприятието си. Процесорите в дигиталните апарати обаче са далеч по-малки и елементарни от нашите мозъци (май само в някои аспекти), затова те не могат да направят разлика между различните светлинни източници и снимат старателно това, което виждат. Затова, когато снимате вечер в къщи или в полутъмно заведение на режим "Auto" всичко изглежда твърде червено-оранжево, а когато снимате в планината твърде синкаво. Генерално, следвайки символите, използвани в апаратите ще видим, че светлината на "крушка (с нажежаема жичка)" е червеникаво-оранжева; "слънце" е жълтеникаво-

бяла; "облак" - синкаво-бяла; "луминисцентни тръби" (два вида: за по-топла, жълтеникаво-бяла светлина, по-приятна и естествена и за по-студена бяла светлина, която се възприема като по-неприятна и режеща) - при тях светлината е даже зеленикава.

Ако не сте доволни от режима "Auto" и искате да избегнете прекалено силния цветен отенък в снимките, трябва да се съобразявате със светлинните източници, които осветяват сцената ви и да избирате подходящия символ на апарата - по този начин правите т. нар. "баланс на бялото". Макар че в някои случаи е по-интересно точно обратното. Ако имате време и ви се играе с цветната температура, играйте си - ще получите някои много интересни и необичайни резултати.

Сега вече за подводното снимане: под водата "Auto" режимът често не е достатъчен и снимките стават много синкави (в бистрите тропически морета) или зеленикави (в Черно море) и разочаровашо "вяли".

Някои апарати имат избор

на специална "подводна" цветна температура, която по принцип върши прилична работа, но не съвсем прилична за Черно море, например.

Други апарати имат и възможност за ръчно избиране на белия баланс - "custom white balance".

Имате два варианта:

1. Снимате на "auto" или на "underwater" и ако не сте много доволни после дооправяте снимките в компютъра

или

2. Правите "custom white balance" с парче бяла пластмаса или белия пясък на дъното, към които насочвате обектива, снимате една такава "празна" снимка и указвате на апарата да си прави баланса на бялото по нея. Тогава вече апаратът ще "знае" при какво осветление снима и снимките ще излизат без досадния цветен оттенък. Някои фотографи даже си боядисват плавниците бели,

за да ги използват за същата цел. Важното е да правите баланса на бялото на дълбочината, на която ще снимате, защото цветът на светлината се променя в зависимост от дълбочината - различната дебелина на водния слой пропуска слънчевите лъчи по различен начин - с нарастването на дълбочината топлите цветове (червено, оранжево, жълто) постепенно изчезват и накрая остават само студените - зелено или синьо, в зависимост от морето. В тези случаи дори и белият баланс няма да помогне много, а трябва да се използва светкавица, която връща обратно топлите цветове. Важно е да правите бял баланс и със светкавицата, ако ще я ползвате за снимките или съответно без нея.

Във всички случаи ще трябва да прочетете по-внимателно инструкциите на апарата, за да разберете как точно се прави белия баланс.

Има и един трети вариант, който се отнася само за апаратите, които могат да снимат в RAW формат -

този формат е така нареченият "дигитален негатив", и в него може да променяте цветната температура дори след като снимката е направена. Промените се правят в компютъра, разбира се.

Тъй като започнахме да споменаваме компютъра често, ще прескочим за малко композицията и ще видим какво и как може да се прави с негова помощ. По принцип почти всичко с изключение на липсващия фокус. Но тук и сега ще стане дума за някои по-елементарни, но важни функции, които често спасяват снимките - това са корекциите в цвета, премахването на ненужни обекти ("снежинки" от светкавица, пясъчинки, плувачи медузи, водорасли,) и оправянето на композицията на кадъра.

Най-подходящата програма е Photoshop. В него има много начини за работа с цвета, сега ще ви запознаем с основните.

червеникаво-оранжева светлина

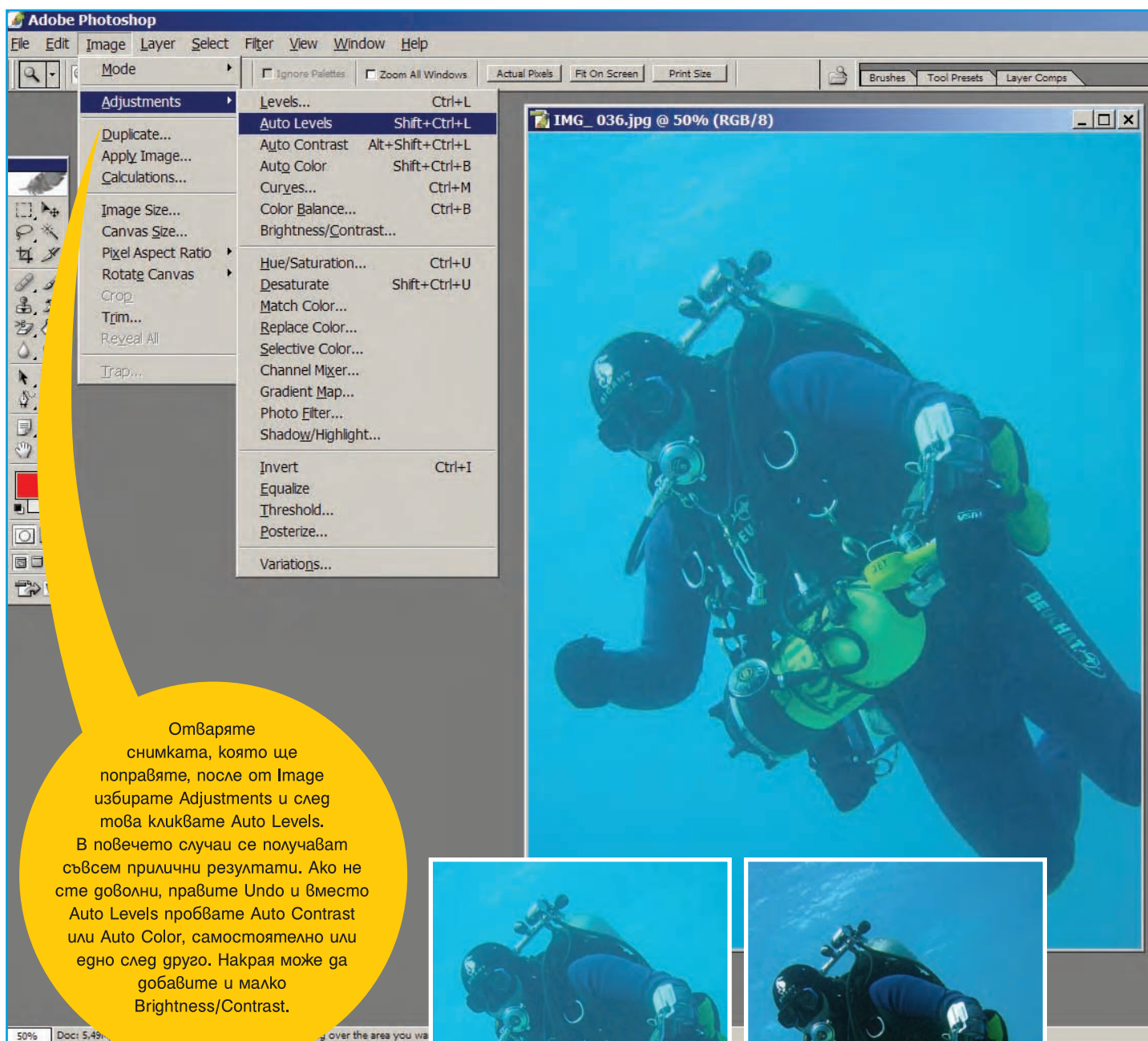
жълтеникаво-бяла светлина

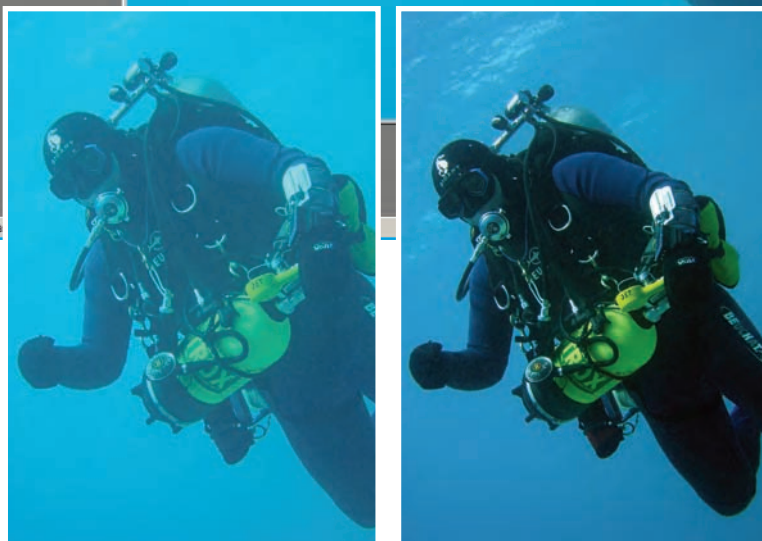
синкаво-бяла светлина

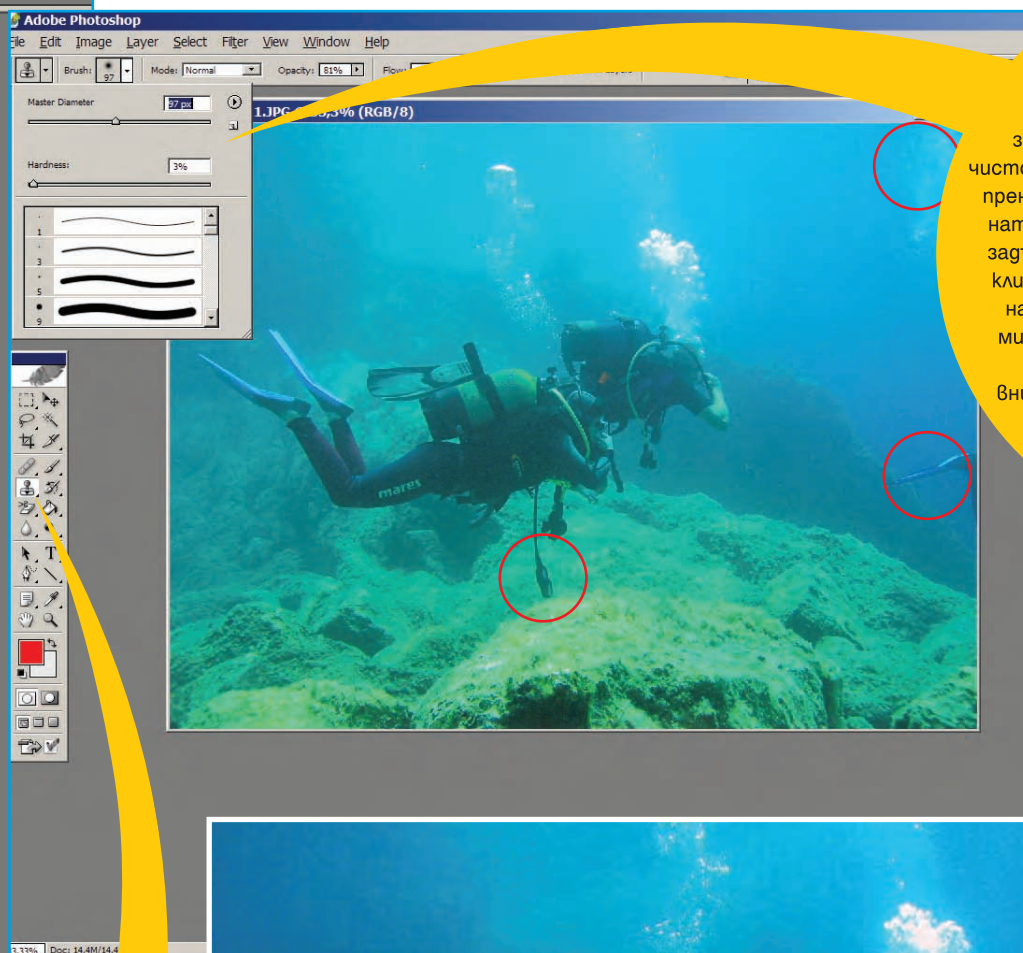

синкаво-зеленикава светлина

Има и по-сложни начини за оправяне на цвета, както и някои други хватки, но за тях по-нататък.

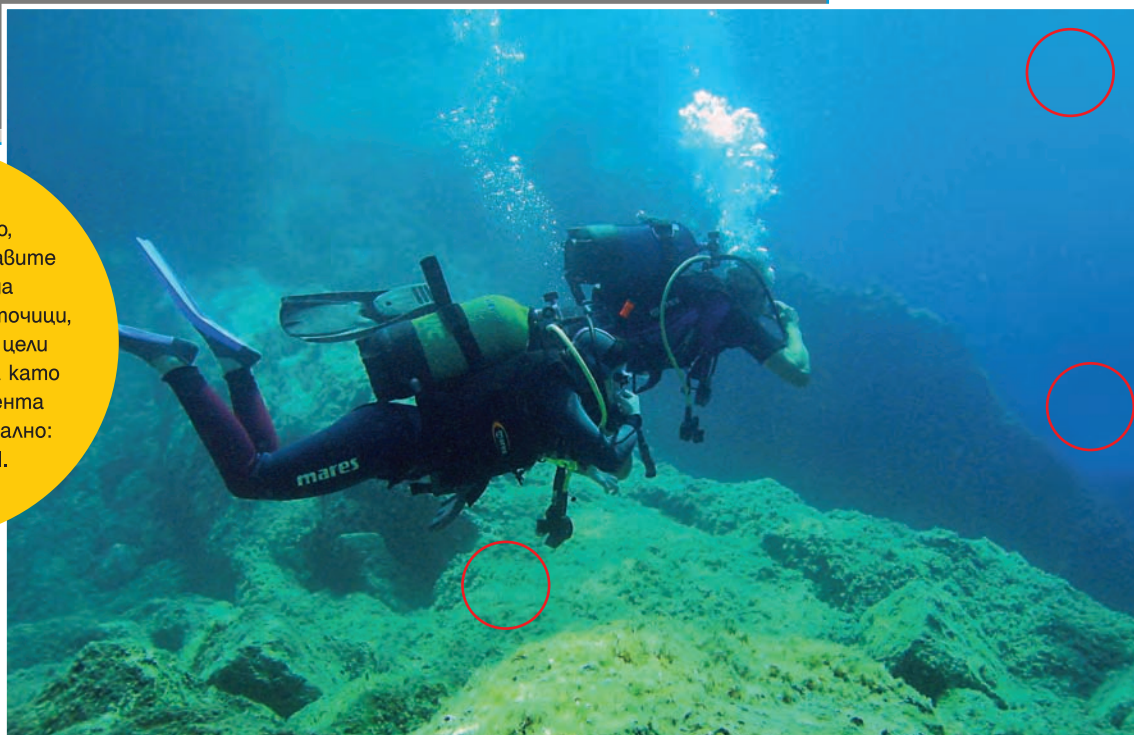
Съобразно мястото на снимката, което ще почиствате избирате широчината на печатчето от Brush/Master Diameter и после започвате - слагате курсора на съседно чисто място или на такова, от което искате да пренесете части и правите Alt + Click, тоест натискате клавиша Alt на клавиатурата и го задържате (курсора става на мишена), после кликвате с левия бутон на мишката. Оттук нататък използвате само левия бутон на мишката (или отворете на време с Alt+Click избирате ново място). Важното е да внимавате елементите, които взимате от фона да не започнат да се повтарят, защото ще проличи, че по снимката е работено.

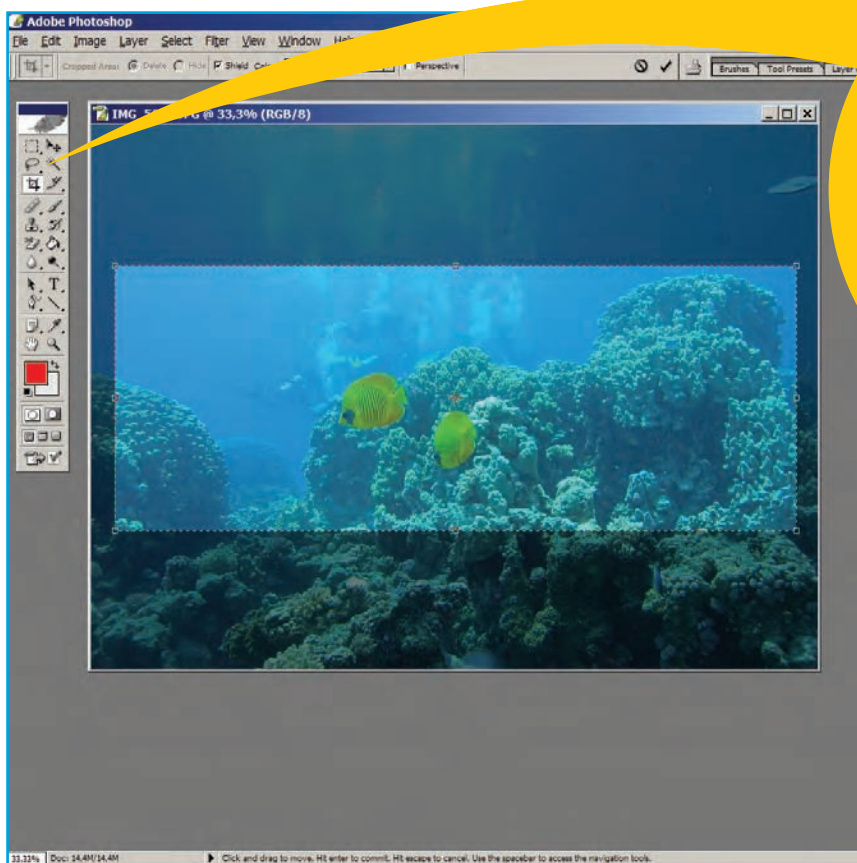
Маркираните части на снимката са почистени.

Може ли да откриете разликите?

Най-големият майсторлък е, когато допълнителната обработка не си личи.

Следващото "магическо" нещо, което може да направите в компютъра е да премахнете досадни точкици, петънца, че даже и цели водолази! Това става като изберете инструмента "печатче" или официално: Clone Stamp Tool.

Как точно се оправят грешките в композицията?

След като сте оправили цвета и сте премахнали ненужните елементи, избирате инструмента Crop (иконката, която на мен ми прилича на крик) и очертавате границите на снимката, които ви се струват по-добри. Хубаво е, че преди да натиснете Enter, имате възможност да видите как изглежда очертаното място, защото останалата част от снимката се затъмнява.

ВАЖНО:

Винаги преди да почнете да обработвате снимките им правете копия (Save As), за да не унищожите оригиналите, но помнете също, че всеки път, когато запазвате JPG файлове, качеството им се влошава, така че по-добре правете копия в PSD формат, а чак накрая обърнете PSD-то отново в JPG, за да имате по-малък и удобен за пращане по e-mail файл.

КОМПОЗИЦИЈАТА

И най-накрая стигнахме до композицията. Тъй като не винаги е възможно (особено под вода) да избирате най-добрата композиция на кадъра, може да поправите това в компютъра. По принцип би трябвало да снимате винаги в най-голямата възможна резолюция, за да имате достатъчно качество, дори след като отрежете значителна част от снимката.

Има няколко най-обща правила при снимането, но най-важното в подводната фотография е:

БЛИЗКО И НИСКО

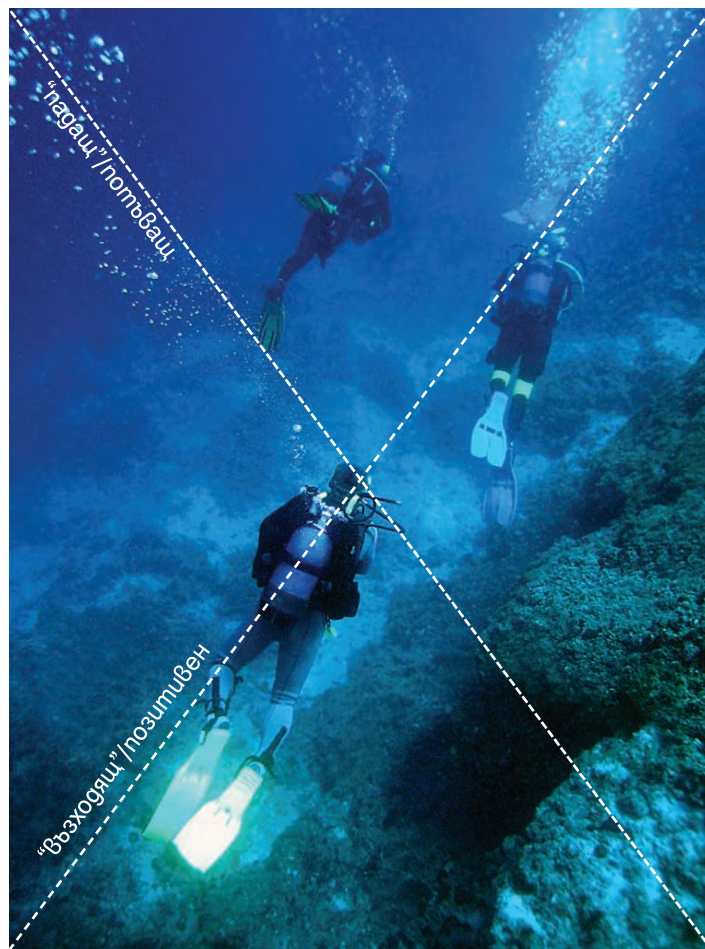
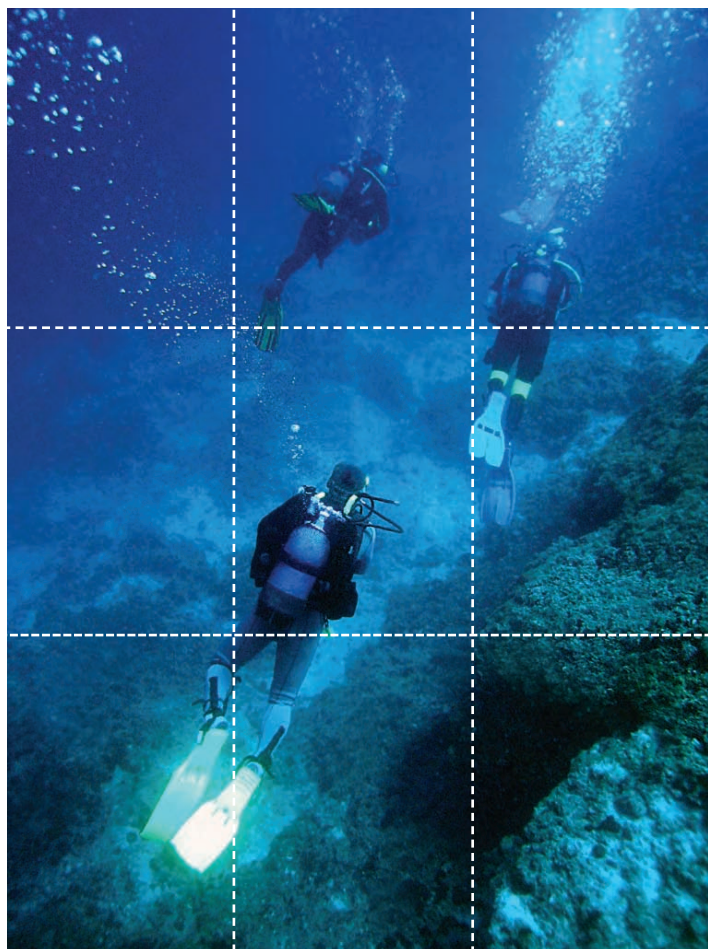
Близкото е ясно - то е, за да намалим слоя вода и мътилка между обектива и обекта (по същата причина избягвайте да използвате

“Tele”-то на zoom-а, а снимайте само на “Wide” т.е. с най-широкоъгълния обектив, който имате).

Ниско пък означава да композирате фигурата на водолаза, рибата или потъналия кораб леко отдолу, за да се отделят от фона, а не да ги снимате отгоре, защото тогава изглеждат като залепени на дъното. На снимките виждате риба-лъв “залепена” на дъното и същата с пространство зад нея.

Ето и някои от общите правила за композицията, валидни за всякакви снимки, подводни и надводни: избягвайте супер централно композиране като оставете малко повече пространство пред лицето или погледа, отколкото зад гърба (на човек или риба); балансирайте обектите в снимката, за да не “изпадат” или “натежават” към единия

или другия край на кадъра; не ги "залепвайте" в долния или в горния край на кадъра; пробвайте да запомните правилото на третините - най-добрите места за позициониране на обекти в кадъра са там, където се пресичат въображаемите хоризонтални и вертикални линии, разделящи кадъра на три.

Ако искате да придобете спокойствие в снимката, използвайте предимно хоризонтално ориентирани обекти, ако искате да изразите повече динамика, ползвайте диагоналите. Различните диагонали обаче предават динамиката различно: ляво-десният нагоре е "възходящ" и позитивен, а ляво-десният надолу е "падащ", потъващ.

Най-генералното правило за правене на добре композирани снимки е да оставяте в кадъра само най-необходимото, като премахвате всички ненужни и "бъбриви" елементи.

Все пак, това не са правилата за движение по пътищата и никой няма да ви глоби, ако не ги спазвате - това са просто опорни точки за успешна творческа работа, за която в края на краищата няма правила и ограничения.

Най-важното е - не се притеснявайте да експериментирате! Постепенно ще си изградите усет и ще композирате снимките си без да се замисляте.

Ами това е. Успех!

НАКРАТКО:

*Внимавай къде оставяш техниката си!
Винаги проверявай преди да се гмурнеш!
Не забравяй за белия баланс!
Снимай от близко и ниско!
Снимай на висока резолюция!
Хоризонтални и диагонали!
Правилото на третините!
Премахвай ненужните елементи в композицията!
Винаги прави копия на оригиналните файлове!
Експериментирай!*

БЪДЕЩЕТО Е ДИГИТАЛНО

Една от най-бързо развиващите се и възникващи области на фотографията е дигиталната фотография, която тотално революционизира начина, по който всички - от случайно щракащия до най-запаления професионалист правят снимки.

Като резултат от бързия ръст на сухоземната дигитална фотография, подводната фотография също се радва на бързо растяща популярност и интерес. Със семплите "point-and-shoot" апарати, струващи само около 200 лева точно сега е времето да се змърнете във водата и да снимате.

Разбира се, снимането под вода е доста различно от това на сушата, затова PADI разработиха нов специален курс - PADI Цифрова Подводна Фотография.

Независимо дали се змуркате само със шнорхел или сте квалифициран водолаз, можете да започнете вашето пътешествие като подводен фотограф с този нов курс на PADI. Може да се запишете в него дори да сте на 10 години.

Включвайки най-важните фотографски техники, курсът фокусира най-общо върху съвременните "point-and-shoot" апарати, давайки ви стъпка по стъпка инструкции как да се научите да правите впечатляващи снимки. Курсът съкращава времето необходимо за придобиване на знания, избягвайки досадния метод на опита и грешката.

Курсът има две нива, чрез които ще получите знания и съвети как да съгледите фотографското си оборудване, как да го поддържате и използвате съобразно апарата, който използвате или който имате намерение да си купите. Ще получите възможност да подобрите вашите фотографски умения, тъй като по време на курса снимките ви ще бъдат анализирани задълбочено.

ПЪРВОТО НИВО

на курса е определено да ви помогне да получавате добри резултати с лекота, дори никога преди това да не сте използвали дигитална техника.

Ще научите какво оборудване ви е нужно, за да правите страхотни подводни снимки, как да подготвите системата да бъде водо-непропусклива и ще се запознаете с основите на фототехниката, като същевременно се змуркате по начин, който опазва околната среда.

Ще се научите също как да правите баланс на бялото под водата - метод, който ви дава възможност дори без светкавица да правите естествено изглеждащи снимки.

ВТОРОТО НИВО

доразвива знанията и уменията ви и прави вашите снимки още по-добри! В него ще научите как да обработвате изображенията, за да станат снимките по-светли или по-тъмни, как да получавате максимално добри цветове и как да композирате по най-добрия начин снимките. Другите елементи в курса включват начини за съхраняването на снимките в компютъра и правенето на

необходимите настройки, за да изглеждат по най-добрия начин.

МАТЕРИАЛИТЕ ЗА КУРСА

PADI са известни с добрите си учебни материали и този курс не е изключение. Специалният курс PADI Цифрова Подводна Фотография е подпомогнат от задълбочен и напълно разбираем учебник, който ще ви помогне да се възползвате най-пълноценно от прекараното в снимане под вода време. Учебникът перфектно допълва практическите умения, които ще получите под вода от вашия PADI инструктор и освен това при змурканията и практическите уроци ще може да се възползвате от удобната бяла карта, която идва с учебника.

Правете снимки, а не мътилка, когато се змуркате следващия път!

Цифровата фотография стана съвсем достъпна, давайки ви възможност да видите резултата веднага след снимането, освен това ви дава безгранични възможности да обработвате допълнително снимките, за да постигнете по-амбициозни творчески резултати. Едно от най-големите удоволствия на цифровата фотография е, че можете да покажете снимките на приятелите си, преди още да сте изсъхнали от водата.

Потърсете най-близкия до вас PADI водолазен център или PADI професионалист за програмата и условията на курса.

Най-удобният за вас център може да намерите и чрез www.padi.com

Deep Blue 2 S-32169
Златни Пясъци 9007
Тел: (359) 88 8506520
Факс: (359) 2 9631708
Email: info@diving-bg.com

Водаспорт S-35064
2-ра улица, Селище Свети Никола
Курорт Русалка
Варна 9662
Тел: (3590 5744601
Факс: (359) 5744601
Email: import@vodasport.com

Deep Blue S-3671
Бул. Арсеналски 21
София 1421
Тел: (359) 2 963 2088
Факс: (359) 2 963 1708
Email: info@diving-bg.com

Deep Blue 3 S-35030
Слънчев Бряг - Сасао Beach
Слънчев Бряг 8000
Тел: (359) 88 8506520
Факс: (359) 2 9632088
Email: info@diving-bg.com

New Harrys's Dive Center S-32321
Златни Пясъци, централен плаж
срещу хотел Интернационал
Варна 9010
Тел: (359) 52 356701
Факс: (359) 52 884854
Email: todorharbaliev@hotmail.com

Цифрова Подводна Фотография

“Щракнете” си място в новия специален курс на PADI - Цифрова Подводна Фотография, където можете бързо и лесно да уловите подводния свят в снимки, които да споделяте с близки и познати. За повече информация потърсете най-близкия PADI водолазен център от списъка по-горе.

Гмуркайте се с PADI

снимка на броя

Може да изпращате ваши подводни и надводни снимки на нашия сайт - www.podvoda.com. От тях ще бъде избрана Снимка на броя, която ще бъде публикувана тук.

За регламента на конкурса и повече информация посетете www.podvoda.com

АВТОР: Георги Николов
АПАРАТ: Canon Digital IXUS 400
БОКС: Canon

МОРЕТА

среди земно море

Средиземно море е пълно с големи и малки същества, които не се предлагат директно на водолазите, а изискват съзнателно търсене и усета на познавач - за да ги забележите трябва да знаете как и къде да ги търсите.

Най-голямото вътрешно море на планетата, Средиземно море е уникално по няколко причини.

То е изолирано море - свързано е с Атлантическия океан само с тесния 14 километра пролив Гибралтар, през който водите му се обменят само в повърхностния слой и с още по-тесния Суецки канал, прокопан през 1869 година, през който обмена с Червено море е отскоро и съвсем минимален. Третата му връзка е чрез Босфора с Черно море.

Средиземно море е уникално спрямо другите световни морета, не само поради изолираността си, но и заради климатичните си условия.

То е относително студено море, с температури вариращи от 12-13°C през студения сезон до 25-26°C през лятото. То е също относително неплодовито, по определенията на биолозите, неговите води не са толкова богати на органична материя, колкото океана и тропическите морета.

Най-интересната особеност на Средиземно море е тази, че при него слънчевата светлина играе обратна роля - въпреки, че както и навсякъде, тя е основният източник на живот и изключително важна за растежа на водораслите и микроорганизмите, тя играе една много особена роля. В доста области, където благодарение на прозрачността на водата светлината прониква тя, парадоксално, като че ли "отмива"

Средиземно море - факти:

Максимална дълбочина - малко над 5 километра (5267 метра) -

Calypso Deep в Йонийско море.

Средна дълбочина - 1500 м.

Брегова ивица - 46 000 km.

Плитък подводен хребет между остров Сицилия и Тунис разделя

Средиземно море на две части - Западно и Източно Средиземноморие.

Има 10 вътрешни морета, част от които са: Адриатическо, Егейско,

Мраморно, Йонийско, Тиранско и др.

Приливите му са ниски, поради много ограничената му връзка с Атлантическия океан.

През миоцена то е пресъхнало.

цветовете. Местата, където светлината огрява най-силно са и най-силно обезцветени и заляти в еднообразно синьо, за разлика от цветовете, които омайват водолазите в тропическите морета още от първите няколко метра дълбочина. Но това е и един от привлекателните елементи на Средиземно море - цветовете са си там, но трябва да ги потърсите по-внимателно - в сенките на големите скали, в цепнатини и скални отвори и на по-дълбоко. Най-ярко оцветените организми - морските гъби, горгонии и даже рибите изглеждат като че ли се крият от светлината и си играят на криеница с водолазите. Това също е причина за привлекателността на Средиземно море - то не разкрива всичките си карти отведнъж. Най-впечатляващото в него

е разнообразието на подводния му пейзаж - вертикални стени, подводни върхове, големи скални масиви, пещери и тунели, често приличащи на надводните, но обвити в синьото, придобиват нови загадъчни форми.

И най-важната причина за привлекателността на Средиземно море е, че то е пълно с големи и малки същества, които обаче, за разлика от "колегите" им в тропическите морета не се предлагат така директно на водолазите, а изискват съзнателно търсене и усета на познавач - за да ги забележите трябва да знаете как и къде да ги търсите.

Близкото възглеждане в живота на морето разкрива интригуваща връзка между организмите и показва разпространението на

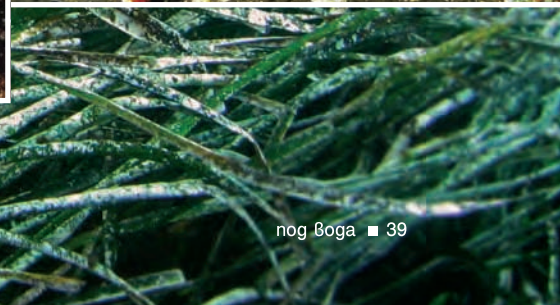
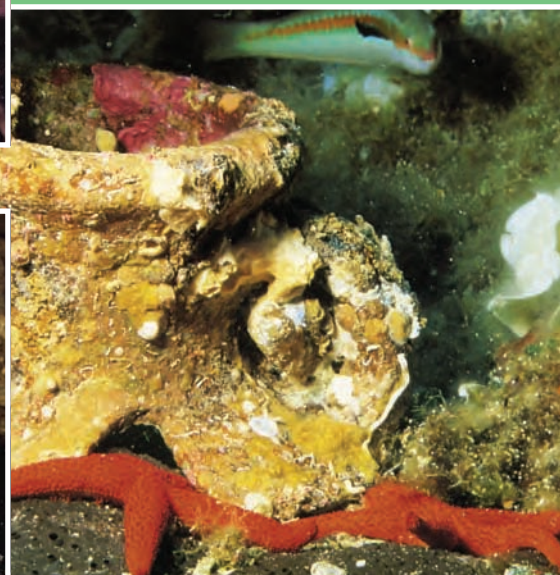
специфичните животински и растителни видове в него - 20% от популацията му се е развила изцяло и самостоятелно в самото Средиземно море, 75% е от Атлантическия океан или Северния регион и 5% са тропически видове, дошли от Червено море. Това е резултатът на геологическата история на морето - ако неговата геологическа еволюция продължи по този начин, то изглежда обречено да се превърне в едно напълно изолирано море.

Въпреки относително малките си размери (под 3 милиона квадратни километра) и с обща дължина от 4 хиляди километра, от гледна точка на неговите еко системи Средиземно море може да бъде разделено на няколко ясно разграничени географски района.

Едно въображаемо гмуркане в него в посока от запад на изток би разкрило ясно намаляване на Атлантическите организми, измествани от тропическите видове, докато към края вече се появяват почти изцяло видове от Червено море, бавно колонизиращи източния басейн. Поради разликата в надморската височина в полза на Червено море, движението на водите и видовете в тях е само в едната посока - към Средиземно море, което в тази си част постепенно става все по-солено.

В Средиземноморието формулата "защитена област = повишено качество на околната среда" се вижда веднага. Близки срещи с големи групери и грамадни пасажи риби, любопитно въртящи се около водолаза са спектакли, възможни почти изцяло в защитените морски паркове. В такива паркове в Испания, Франция, Сардиния, Тунис и на други места все още (или вече) може да видите какво е било морето преди гмуркането да се превърне в масов спорт и преди усиленото заселване по бреговете на морето, урбанизацията и корабния трафик да са се отразили негативно на живеещите в морето същества.

Разбира се, може да направите впечатляващо гмуркане и да срещнете интересни подводни видове и извън защитените паркове, но опитът на тези паркове доказва, че правилната политика в тях създава изключително добри условия, както за обитателите им, така и за посещаващите ги водолази.

ПЪТЕШЕСТВИЯ

ПЪТЕШЕСТВИЯ

Ваканция в Турция

Текст: Теодора Попова по материали на Георги Николов
Снимки: Георги Николов

БОДРУМ

Никога няма да забравя първото си впечатление от Бодрум. Неслучайно този град е предпочитано място за почивка на богатите турци – собственици на голяма част от къщите и яхтите в курорта. Разположен е около един от прекрасните заливи на Егейско море и е известен с името „белия град“. И наистина всички къщи, от най-малките до най-големите (но не по-високи от 3-4 етаж), са боядисани в бяло. Впоследствие разбрах, че съществува специална разпоредба, задължаваща собствениците на имоти в Бодрум да спазват тази традиция, независимо от личните им вкусове и предпочитания.

И още нещо – градът сякаш беше засипан с цветя. Отвсякъде, от прозорците и терасите, от оградите и стените, извираха водопади от цветя, които, освен че радваха окото на туристите, създаваха и някакво странно, бих казал празнично настроение. Да – Бодрум изглеждаше така, все едно бе специално украсен, за да посрещне своите гости.

Но освен с красотата и спокойствието си, Бодрум ме беше привлякъл и с факта, че тук се намираше едно от седемте чудеса на Древния свят – храмът на Мавзол. Това е огромна гробница, в която е било положено тялото на царя на Кария – Мавзол. Смята се, че е построен от неговата съпруга – царица Артемизия през 353 г.пр.н.е. Представлявал е солиден храм, висок близо 45 метра, около който е имало 36 колонии в йонийски стил. Гробницата на цар Мавзол е била богато украсена с релефи и скулптури, дело на четирима прочути гръцки майстори -

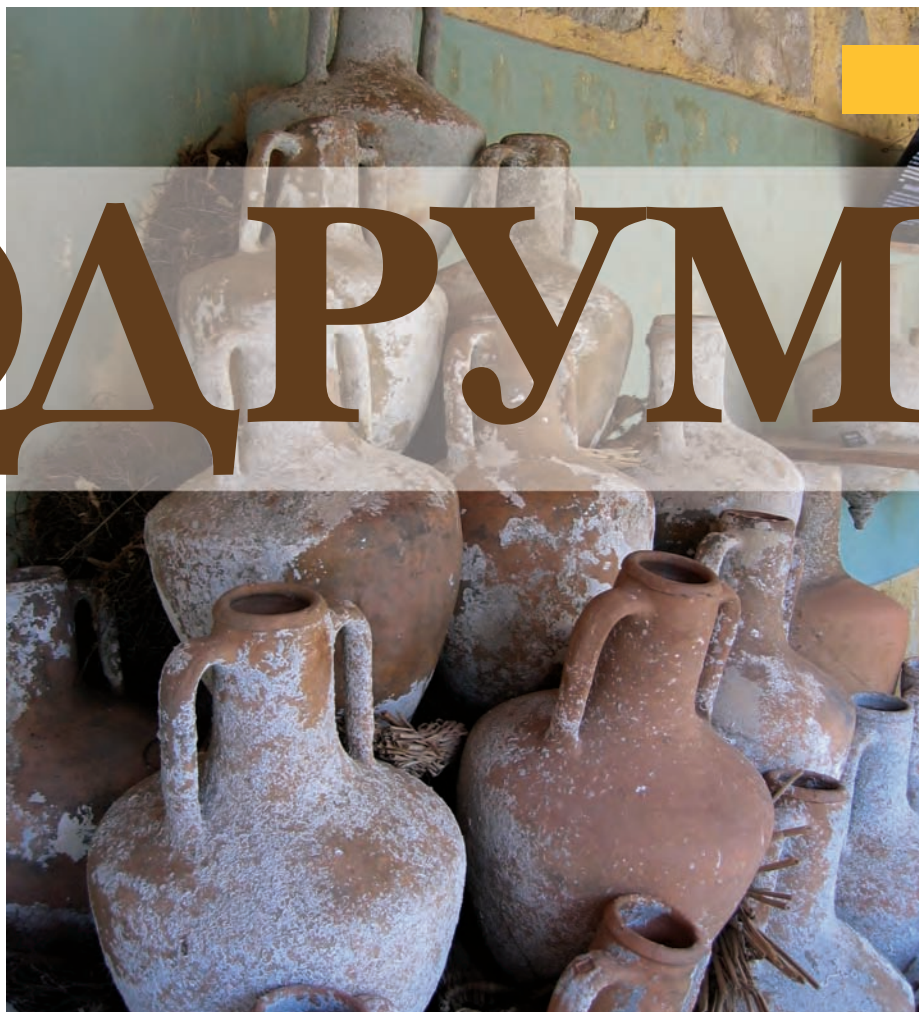
Скопас, Леохар, Тимотей и Бриаксис. Днес от тази величествена сграда не е останало почти нищо. Дори, да си призная честно, трудно намерихме мястото. Там имаше само остатъци от разрушени от времето колонии. И въпреки това, разглеждайки макета на сградата, изпитах едно странно усещане. Стоях на онова място, за което много от древните гръци само бяха слушали, докато въображението им е рисувало приказни картини – огромната гробница на цар Мавзол, заради която днес всички подобни сгради носят името мавзолей.

Разгледах и другата голяма забележителност в Бодрум – Средновековната кула, превърната днес в музей. Основно място от експозицията му заема отделът, посветен на подводната археология.

Имах възможността да видя множество древни амфори, извадени от дълбините на морето – част

от товара на потъналите в залива търговски кораби. Туристите в музея изпитваха огромен интерес и към направените възстановки – места, където служителите на музея, по предварително направени снимки, се бяха опитали да пресъздадат мястото на крушението на някои от плавателните съдове. Посетителите можеха да разгледат извадените на повърхността и реставрирани кораби във вида, в който са били намерени от подводните археолози. А около тях, разпилян по изкуствено създаденото морско дъно, се виждаше част от безценния им товар – множество амфори и други керамични съдове, използвани за съхранението и пренасянето на зехтина.

Да, гледката беше наистина интересна, но аз исках много повече – да разгледам един от тези кораби на мястото, на което той се намира от векове, а именно – под водата.

ГМУРКАНЕ В ЕГЕЙСКО МОРЕ

Гмуркането във всички морски курорти в Турция отдавна се е превърнало в неразделна част от туристическия бизнес. И така – без да нося със себе си никакво лично оборудване, единствено с издадения ми международен сертификат за помощник-инструктор, аз влязох в първия, напълно случайно избран, водолазен център. Предложиха ми две подводни разходки на ден (една сутрин и една следобед) на различни места в Егейско море, обяд на борда на корабчето, от което се извършваше гмуркането, екипировка. Услугата, включваше и взимането и връщането на желаещите от хотела, в който са настанени и струваше 40 евро. Всеки, който е бил в Турция, или която и да е друга ориенталска страна, знае, че там навикът, дори бих казал умението, да се пазариш е част от търговските взаимоотношения. Тъй като имах намерението да се гмуркам през следващите пет дни, за мен не беше никакъв проблем да сваля цената до 30 евро.

На онези, на които за първи път им предстои да се гмуркат, инструкторите обясняват основните правила за около 30-40 минути. След това ги потапят на дълбочина от няколко метра, където с почукване привличат множество разноцветни рибки. Носи се, естествено и храна за тях. Второто гмуркане - следобед, за разлика от сутрешното, което е стационарно, представлява разходка до друго място в залива. Там туристите могат да слязат вече до дълбочина от 7-8 метра. Емоцията е огромна, особено за хората, на които подобно нещо им се случва за първи път в живота. По време на тези гмуркания се правят и подводни

снимки, които туристите могат да си купят за спомен. В края на деня всеки от групата участници получава сертификата, че се е потопил във водите на Егейско море – прекрасен сувенир без никаква документална стойност.

И така – още на втората сутрин от престоя ми в Бодрум, аз, заедно с други туристи, пожелали да открият истинската красота на Егейско море, се качих на борда на корабчето. При проверката на сертификатите имаше една не толкова нелепа, колкото комична ситуация. По-голямата част от групата бяха напълно начинаещи. За сметка на това обаче, моята квалификация на помощник-инструктор се оказа по-висока от тази на водолазите, които трябваше да ни обучават. Това, като че ли смути организаторите, които не знаеха какво точно да ми предложат, но аз им обясних, че не познавам района и ако не от инструктор, то ще имам нужда поне от водач,

който да ми покаже някои от интересните неща, скрити под водата. Така започна моята истинска, пълноценна, незабравима почивка.

Разходките в залива на Бодрум ми донесоха множество прекрасни мигове. За разлика от останалите туристи, разделени на групи от по 3-4 човека, аз се гмурках, придружен единствено от своя водач (момче на възраст около 25-26 години). Моите спускания бяха на дълбочини от 35 до 42 метра. От друга страна - метеорологичните условия бяха прекрасни – слънчево време без никакъв вятър или вълнения и видимост от около 20 метра. Така в рамките на пет дни аз имах възможността не само да се сприятеля с капитана и екипажа на корабчето, но и да видя наистина интересни места.

Едно от най-възбуждащите гмуркания беше посещението на подводна пещера. Тя беше разположена на дълбочина от 35 метра с площ

от около 50-60 кв.м, по моя преценка. Пещерата образуваше нещо като купол, в центъра на който имаше отвор. През него човек можеше да излезе на 17 метра от повърхността. Оттам в пещерата проникваше някаква странна, мека светлина, която придаваше призрачност на цялото това място. Невероятната тишина и спокойствие под водата тук сякаш бяха още по-осезаеми. Още с влизането си се почувствах защитен от външния свят, сигурен - като дете, заспало в прегръдките на майка си. С какво друго бих могъл да го сравня? Не знам - може би на много хора това ще им се стори странно, но в този момент имам усещането, че съм попаднал в някакъв древен подводен храм.

В един от тези дни имам възможността и да изпълня онова, което си бях обещал в музея - да разгледам един от потъналите антични кораби. Знаех, че това място е често посещавано от туристи и въпреки това емоцията беше невероятна. Недокоснатият кораб, умишлено запазен на морското дъно във вида, в който е намерен, подсъзнателно кара водолазите да изпитат тръпката на откривателството.

Сякаш за момент забравих фактите, за да изживея приближаването си към кораба, така, все едно че двамата с придружителя ми бяхме първите хора, попаднали на тази находка. Разглеждах множеството амфори, разпилени по пясъка, опитвайки се да определя възрастта, произхода, предназначението им. И макар и да не разполагах с необходимите сведения, в главата ми изплува странна картина - представих си моряците и търговците, тръгнали на път през морето, за да продадат своя ценен товар в непознатите и далечни земи. Освен всичко това, Егейско море ми предложи и множество вълнуващи срещи със своите обитатели - огромни миди, мурени, стотици големи и дребни рибки.

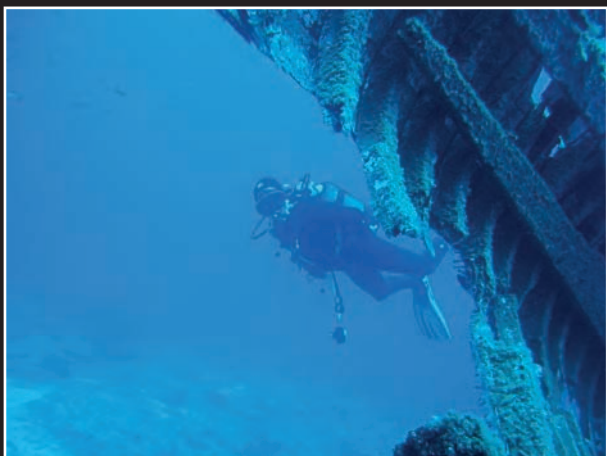

Всеки ден, всяко гмуркане ставаше на различно място, а на борда на корабчето ни чакаше вечно усмихнатият капитан, който сам се грижеше за приготвянето на обяда. Разговорите ми с него бяха изключително приятни. Тук не става въпрос само за обикновената учтивост към клиентите - не. С този човек успяхме да намерим множество общи теми, дори бих казал, че постигнахме добри приятелски взаимоотношения.

Запознах се, разбира се, и с някои от другите туристи - англичани, германци, руснаци. Между двете гмуркания правех слънчеви бани

на палубата на корабчето или просто седях и гледах морето. Едва ли е нужно да казвам, че през тези пет дни няхах нужда от нищо повече. Обикновено вечерях в хотела, правех някоя кратка разходка по улиците на града и си лягах в очакване на емоциите, които щеше да ми донесе следващия ден. Не можах да ме заинтригуват нито нощните барове в хотела, нито различните увеселителни заведения в града. Дори множеството реклами на една от най-големите дискотеки на Балканите, с която градът се гордее, не успяха да предизвикат у мен никакъв интерес.

... и още снимки

Екскурзионен пакет:

Туристическа агенция: **АЛФАТУР**

Цена на пакета: **350 Евро**

Продължителност: **7 дни**

Времетраене на полета
от София до Бодрум: **2 часа**

Хотел: **Anka Hotel - All Inclusive**

Средна необходима дневна сума: **5 Евро**

Средна сума за обяд/вечеря
в ресторант: **15 Евро**

Дайвинг център: **Paradise Found**

Цена на две гмуркания на ден,
трансфер хотел - пристанище, пълно
обурудване, корабче, обяд: **40 евро**
(след пазарлък - 30 евро)

ДРЕВНИЯТ ГРАД

ЕФЕС

Селището е известно още през 2 хилядолетие пр.н.е. и според историците е идентично с Апаса – важен център на хетитите и микенската култура. Около 10 в. пр.н.е. в него започват да се заселват йонийски гърци. До превземането на града от царя на Лидия – Крез, през 560 г. пр.н.е. Ефес е бил разположен на север от сегашното си местоположение. Там се е намирал Храмът на Артемида (Артемизия) – едно от седемте чудеса на древния свят, изгорен до основи и построен на-ново през 296 г. пр.н.е. от тракийския цар Лизимах. По-късно Ефес става голям пристанищен град, заемащ 350 хектара и от 189 пр.н.е. до 133 пр.н.е. влиза в състава на Пергамонтското царство, а след 133 г. пр. н.е. по времето на Римската империя той е един от най-важните

градове и седалище на проконсула на провинция Азия.

В Новия завет също се споменава името на град Ефес. В него Апостол Павел оставя своя ученик Тимотей. В Библията може да се прочете и "Посланието на апостол Павел към ефесяните". Според Католическата църква в Ефес е родена Света Богородица, която след Възнесение Христово отново се е върнала там.

Ефес губи значението си през византийско време, преди всичко заради отдръпването на морето от пристанището. През 1090 г. Ефес е превзет от селджуките. В близост до града е основано селището Аясолук (Ayasoluk), преименовано по-късно на Селджук (Seljuk).

Археологическите изследвания в Ефес започват през 19 в. с

търсенето на останките на храма на Артемида. Тогава са открити първите находки от древния град.

През 20 в. археолози от Австрийския археологически институт провеждат планомерни разкопки и разкриват обширни части от града - предимно обществени здания, но и големи частни домове, между които и къщите, разположени на южния склон на хълма, в които са открити ценни мозайки.

Сред най-известните забележителности в Ефес днес са и библиотеката на Целз от 2 в., храма на Адриан и двата театъра - частично реконструирани. Църквата Св. Богородица е още един притегателен туристически обект.

ПОТЪНАЛИ КОРАБИ

Haven*

Вид кораб

Националност

Година на постројаване

Дата на потъване

Причина за потъване

Местонахождение

Разстояние до брега

Минимална дълбочина

Максимална дълбочина

Дължина на останките

нефтолен танкер

гръцки (плуващ под либерийски флаг)

1973 г.

14 април 1991 г.

пожар

Пунта Ди Сан Марино, Италия

1,6 км

33 м

90 м

250 м

Хейвън или Как бе създаден морският рай в Средиземно море

Сутринта на 11 април 1991 година близо до пристанището на Генуа екипажът на петролния танкер „Хейвън“ започва рутинна операция по преместване на част от товара, за да се подобри баланса на кораба. В този момент оглушителна експлозия разтърсва предните трюмове. Малко по-късно тя е последвана от втора, в близост до кърмата, която предизвиква огромен пожар. Пожарникарите започват незабавно борба с пламъците, но нищо не е в състояние да спре огнената стихия. Въпреки всички усилия, огненият достига петрола. Морето около кораба се покрива с пламъци. Пред очите на всички, трима от моряците се превръщат в горящи човешки факли. Във водата изтичат огромни количества петрол.

Привечер, все още обхванат от пламъците, въпреки целодневните усилия на пожарникарите, корабът започва да се накланя. Част от спасителите предлагат да изтеглят

на буксир „Хейвън“ колкото е възможно по-далече в открито море, където да бъде потопен. Други настояват да се изтегли в близост до брега, което значително би улеснило работата по почистването. Пристанищната управа, в лицето на адмирал Алати, взема събоносното решение горящият кораб да бъде изтеглен в посока към брега. Предприети са незабавни действия, но по средата на пътя на кораба избухва нова експлозия и „Хейвън“ загубва обшивката и 80 м от носа си. Въпреки това, корабът е изтеглен в близост до брега в участък, разположен срещу нос Пунта Сан Марино между градовете Арениано и Коголето.

След две напрежнати нощи и огромно количество петрол, изтекло във водите на Средиземно море, на 14 април сутринта огненият внезапно спира. Малко по-късно димящите останки на „Хейвън“ потъват.

КАКВА Е ПРЕДИСТОРИЯТА НА ТАЗИ ГИБЕЛ?

Затварянето на Суецкия канал през 1956 година, поради Арабско - Израелския конфликт, принуждава големите компании, превозващи петрол от Средния изток към Европа, да заобикалят целия Африкански континент. В желанието си да компенсират поне частично увеличените транспортни разходи, те започват строежа на огромни петролни танкери.

„Амоко Милфорд“ е първият от серията от 4 еднакви кораба, излязъл от корабостроителницата в Кагиз през 1973 година. Корабът е дълъг 334 м и широк 51 м и притежава 14 трюма, в които могат да се съхраняват повече от 230 000 тона суров петрол. Той се задвижва от дизелов мотор с мощност 30 000 конски сили, който при максимален товар позволява да се развие скорост от 15 морски възела.

ПОТЪНАЛИ КОРАБИ

През 1985 г. „Амоко Милфорд“ е продаден на Хейвън Маринтайм Корпорейшън и преименован на „Хейвън“. Това име той запазва и след като е продаден на група Либерийска компания, желаеща да скрие истинските му собственици, които са гърци.

През 1988 г., по време на Ирано-Иракската война, „Хейвън“ е обстрелван от иранска фрегата и е сериозно повреден. Корабът е изтеглен на буксир до Сингапур, където отстраняването на щетите по котлите, мотора и руля отнема 3 месеца.

В края на 1990 година корабът отново е на вода и по ирония на съдбата е даден на лизинг на иранска петролна компания, която наема за екипаж гръцки офицери и филипински моряци. През март 1991 година „Хейвън“, натоварен с 224 000 тона петрол, заобикаля Африка и на 8 март акостира в пристанището на Генуа, Италия. Там част от товара е разтоварен, а корабът остава на котва в пристанището в очакване на по-нататъшни разпореждания. На това място става трагедията. Освен тримата изгорели моряци, телата на още двама, както и на капитана на кораба, не са открити. Спасени са 31 члена от екипажа.

Това обаче не е краят на катастрофата. Въпреки че голяма част от петрола е изгорял, на повърхността на морето има огромни петролни петна. Местните служби реагират незабавно. В почистването се включват множество крайбрежни кораби. Използвани са необичайните за това време плуващи баражи за ограничаване на петното. Въпреки това петролът достига брега и нанася неизмерими щети на крайбрежните плажове.

„Хейвън“ потъва на 75 м дълбочина и остава на кил на морското дъно. По време на продължителното разследване на случая, завършило с оправдателни присъди, гмуркането до кораба е привилегия за малцина избрани водолази.

Днес спускането до „Хейвън“ е разрешено. От гледна точка на безопасността към палубата му са прикрепени въжета с шамандури, които водят до различните части на кораба. Въпреки тези мерки за сигурност обаче, за да се разгледа „Хейвън“ са нужни умения на специалист. Горната палуба и коминът, който е срян, за да не пречи на преминаването на големите кораби се намират на 30 м под

морското ниво, а кърмата и основната палуба съответно на 52 м и 58 м. Не бива да се забравя, че при подобна дълбочина в открито море силните подводни течения са често срещано явление. Видимостта е най-добра сутрин, а следобед и при мътни води е най-добре гмуркането да бъде отложено. В случай обаче, че притежавате необходимите умения и подготовка и условията са подходящи за това, спускането до „Хейвън“ може да се превърне в едно от най-вълнуващите и интересни преживявания за всеки водолаз.

Корабът представлява огромен интерес и за биолозите, изследващи подводния живот. Останките му много бързо са заселени от различни морски обитатели, чиито колонии нарастват с неимоверни темпове. Най-напред се наблюдава експлозивно развитие на кръгли червеи (*Riftia pachytila*). След тях доминират обитатели стават морските лилии (*Crinoids*), които почти изцяло покриват кораба с гирлянди от многоцветни пера.

През последните години лилиите значително са намалели и на тяхно място се появяват огромни плантации от разноцветни анемони. Освен тях можете да видите и стриди, сългери, алсионарии (вид корал), морско грозде (*Urochordata*), както и безбройни пасажни риби, между които костур, сафриг, множество риби-скорпион с невероятни размери, мурени, кефал, барбун, омари и какво ли не още. Казано накратко – всички морски обитатели на Средиземно море.

Как е възможна такава невероятна колонизация и изобилие от живот за толкова кратък период от време?

Биолозите не виждат нищо странно в това. Благодарение на силните морски течения, водите около „Хейвън“ изобилстват от планктон.

От друга страна корабът е потънал и заседнал на равно пясъчно дъно, далече от всякакви скали или рифове, където морските обитатели биха могли да намерят убежище. Бушувалият на кораба огън изчиства повърхността му, което на практика го прави стерилен. Това улеснява заселването на различни морски организми, които не срещат никакви пречки за развитието си. Нещо повече – корабът е желано убежище за тях, в сравнение със замърсените от разлетия петрол води наоколо.

Едно посещение на останките от „Хейвън“ не би било достатъчно, за да се разгледа целия кораб и многобройните му обитатели, както поради големите му размери, така и заради дълбочината, на която се намира. Днес водолазите се спускат по въжетата до горната палуба, разположена на по-малко от 33 метра дълбочина. В тази обширна част човек определено има какво да види. Едно от първите неща, които се забелязват са любопитни мурени, които надничат през останките на напречната греда на една от мачтите. Почти веднага след това пред очите на водолазите се разкриват великолепни анемони и многобройни стада кефали, плуващи наоколо.

Разходката сред останките на „Хейвън“ продължава надолу, където може да се стигне до мостика. Там ще видите добре запазеното електрическо контролно табло, зад което може да видите невероятни по размер омари.

Оттук може да се мине по стълбата, покрита със стриди и анемони, за да се слезе на долната палуба, където се намират каютите на офицерите. Това е мястото, където трябва да сте особено внимателни, тъй като пространството не позволява влизането на много водолази едновременно.

Риба-скорпион

Мурена

Костур

Кефал

Омар

Морско конче

ПОТЪНАЛИ КОРАБИ

Спускането продължава към
квартердека. Всеки сантиметър
от кораба е покрит с някаква форма
на живот. Накъдето и да погледнете,
има какво да привлече любопитството ви.

Много е трудно за посетителя, попаднал за първи път на това невероятно място, да избере дали да обърне внимание на многобройните морски обитатели на "Хейвън" или да разгледа грандиозните останки от кораба с множеството коридори, галерии, изкривения от пожара мостик и винтовете.

Оттук едната възможност за водолазите е да напуснат палубата и да отидат до кърмата, където могат да видят двете стърчащи мачти и отрязания комин. Отворът на комина позволява дори да се спуснете в него.

Другата възможност е да слезете до палубите зад мостика и да минете около шпила, гротмачтата, стълбите и коридорите.

Оттам можете да разгледате огромния мостик или да погледнете през палубата към морското дъно, което е толкова дълбоко, че не се вижда дори когато водата е прозрачна. Истинските професионалисти могат да се изкушат да огледат мястото, където корбът се е разцепил (тук минималната дълбочина е 65 м) или дори да се спуснат до мотора. Не забравяйте обаче, че там дълбочината достига 75 м.

К'ВО?

Живко Алексиев

След декомпресационната болест проблемите с ушите, гърлото и носа са най-опасните "хищници", които дебнат водолаза. Както се разбира от заглавието, започваме с ушите, а в по-глобален план със серия от статии за физиологията и здравословните проблеми при гмуркането.

Може и да не знаете, но външните 2/3 от ушния канал са покрити с изменени потни канали, които произвеждат церумен (ушна кал). Тази смазка е естествено предпазно средство и лекарство, защото предотвратява появата на бактерии. Не е нужно да се премахва церумена, освен ако не блокира канала и затрудни слуха.

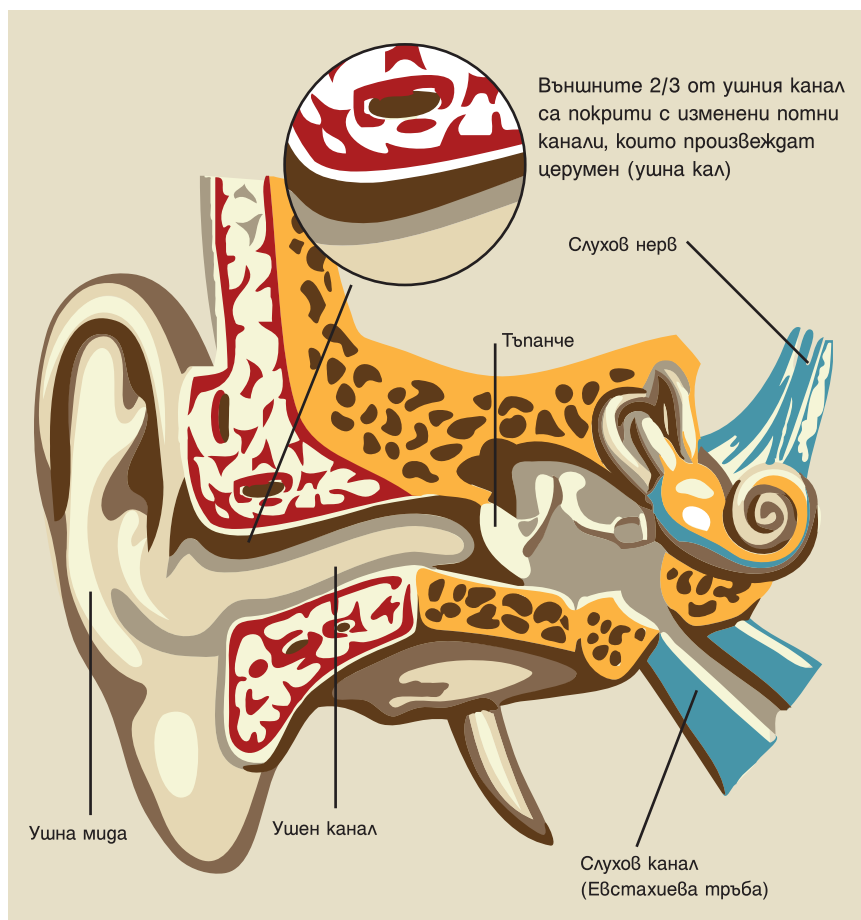
Чести проблеми
Възпалението на външното ухо (отит) е най-честият проблем, с който водолазите се сблъскват. Симптомите включват болка, подуване и зачервяване на ушния канал, влошаване на слуха и по-рядко - световъртеж. Болката може да е много силна, дори без значително подуване на ушния канал и да бъде провокирана като се рърпне ушната мида назад. Възможно е да има изтичане на секрет от ухото. Лечението на леките случаи може да стане с оцет (оцетна киселина) и капки за уши на алкохолна основа. Капките може да се купят или да се направят като се смесят 30 мл 70% алкохол и 10 капки оцет. Препоръчителната доза е четири капки, четири пъти на ден в болното ухо. Някои водолази правят съотношение 50/50, но не е нужно толкова много оцет. Алкохолът

изсушава ушния канал, а оцетът го прави киселинен. Препоръчва се също затопляне на ухото три пъти на ден. По-тежките случаи се нуждаят от капки с антибиотик или стероид, както и приемане на антибиотик през устата и болкоуспокояващи лекарства.

Гмуркачите, на които лесно им се възпаляват ушите могат да се предпазват с капки

(киселинно/алкохолни или антибиотично/стероидни) след всяко гмуркане. Не се препоръчва използването на тапи, които да предпазват канала от водата, тъй като те буквално ще се набият в канала при увеличаването на налягането.

Най-лекият случай на отит на външната ушна мида е алергия, при която кожата на ушния канал

изсъхва, бели се или сърби. Много е важно да не се използват инструменти, за да се чисти ушния канал или да се намали сърбежа, тъй като може се да нарани кожата и да се предизвика активна инфекция. Сухата, лющеща се кожа и сърбежът могат да са временно или хронично състояние, което най-често се лекува с комбинация от кортизоноподобен крем или унгвент или по-рядко - с капки със стероид. От всичките комбинации на лекарства за този проблем, най-простата е крем, мазило или капки, съдържащи хидрокортизон или подобно лекарство. Може да се купят от аптеката или по лекарско предписание. Може да се наложи някаква форма на лечение всеки ден, особено след намокряне на ушите, защото влагата и водата влашат състоянието. Стероидните капки може да се използват всеки път след гмуркане.

Болките в ушите не винаги са свързани с проблеми със самите уши. Източник на болка може да се окаже

ставата на горната челюст, която се намира точно пред ухото.

Напрегнатите водолази, които стискат здраво със зъби захапката на регулатора (или шнорхела при гмуркачите на апнеа), могат да предизвикат възпаление на ставата на челюстта, което да доведе до болка. Начинаещите водолази, тези в много напрегнато състояние и тези с лоши захапки на регулаторите са по-изложени на този проблем, отколкото тези, които са спокойни във водата и оборудването им е удобно. В този случай ушите са здрави, а болката се усеща при натискане на ставата на челюстта при отворена уста или при дъвчене. Болка може да се наблюдава и при хора с неправилна захапка. Лечението се провежда с противовъзпалителни таблетки. С опита и натрупването на самочувствие водолазите спират да имат такива проблеми, но проблемите със зъбите и лошото оборудване трябва да се коригират навреме.

Предпазване

Предпазването от възпаление на ухото е най-лесният начин да се гарантира постоянно, сигурно и безболезнено гмуркане.

Не си слагайте предмети в ушите, които раздразват или нараняват кожата на ушния канал и позволяват развитие на микроорганизми. Поддържайте ушите си сухи, което ще предпази от развитие на организми в канала. Преди гмуркане може да намажете леко външния ушен канал с Triderm маз или дори да сложите в него памучно фитилче (не клечка!), напоено с лекарството. След гмуркане може да капвате по 1-2 капки Diprosalic Lotion във всяко ухо.

Преди и след гмуркане, дори и през лятото носете плътно прилепнала върху ушите шапка от вълна или полар.

Последно, уверете се, че планът за гмуркане ви е познат и оборудването ви е удобно.

Опасните памучни клечки

Водолазите, които чистят ушите си с памучни тампончета на клечка махат предпазващата ушна кал. Чистенето на ушите с памучни клечки (дори с клечки за зъби или с кламери) преди или след гмуркане може да възпали или да наруши кожната покривка на ушния канал. Наранената кожа създава отлична среда за развитието на живеещите във водата микроорганизми *Pseudomonas Aeruginosa* и *Proteus mirabilis*, позволява преминаването им през иначе естествената кожна бариера

и отключва инфекция. Обикновено тези микроорганизми не могат да живеят в естествената киселинна среда в ухото. Ето защо чистенето на ушите с памучни клечки преди или след гмуркане не е препоръчително. Освен това, ушният канал се стеснява с около две трети във вътрешността и използването на предмет за чистене е дори опасно, тъй като може да нарани тъпанчевата мембрана или ушния канал. Възпалението понякога е толкова силно, че може да предизвика оток и да блокира напълно канала.

Нуно Гомес
**докъдето
стигат
мечтите**

Веселин Михайлов
по материали от чуждия печат

С над 5000 гмуркания и 23 годишен опит южноафриканецът Нуно Гомес несъмнено е един от най-известните водолази в света. Многократно преминавал 100 метровата граница, той започва да поставя рекорди, когато започва да използва тримикс (смес от кислород, азот и хелий). През 1988 г. Гомес прави най-дълбокото гмуркане за Африка - 123 м. През следващите години той последователно чупи собствените си рекорди, постигайки последователно 153, 177, 230, 253 м. През 1996 г. в пещерата Voetsmansgat, Northern Cape в ЮАР Нуно се спуска на дълбочина от 282,6 м. Заради надморската височина от 1550 м, декомпресията при това гмуркане се приравнява към дълбочина от 337 м и с това Нуно Гомес поставя едновременно два рекорда - подобрява предишното си постижение за най-дълбоко гмуркане за Африка и регистрира нов световен рекорд за най-дълбоко гмуркане в пещера - постижение, ненадминато и до днес.

[10 юни 2005 г.]

На 10 юни 2005 г., след 12 часа и 20 минути, прекарани във водите на Червено море, Нуно Гомес излиза на повърхността с нов рекорд. Официалните измервателни уреди показват, че 52 годишният инженер е достигнал дълбочина от 318,25 метра.

Историята на този рекорд започва през 2004 година в Дахаб, Египет. След усилен и продължителна подготовка Нуно Гомес постига 271 метра. И въпреки, че това е нов рекорд за Червено море, Нуно отчита опита си като неуспешен.

В началото на юни 2005 г. екипът на Нуно отново е в Египет, за да се опита да подобри световния рекорд за най-дълбоко водолазно гмуркане в море. За настъпването и техническата поддръжка на начинанието – осигуряващи водолази, оборудване, газови смеси и др. се грижи местният водолазен център Planet Oasis.

Гмурканията в чистите и топли води на Червено море започват почти непосредствено след пристигането. И макар, че всички съзнават важността и отговорността на предстоящата задача, водолазите не успяват да издържат на изкушението да се гмурнат в известната Синя Дупка (Blue Hole) на 15 км от Дахаб - малка коралова лагуна на плитко и до самия бряг, в която има отвор като естествен кладенец, който се спуска стръмно надолу до смайващите 120 метра дълбочина и който извежда в открито море! Незабравимо изживяване, което донася на членовете на екипа допълнителни положителни емоции.

На третия ден от пристигането започват интензивните гмуркания. Те се извършват от платформа, предоставена от изследователите от NABQ, която е разположена на 4 км от брега. Първото гмуркане е до 82 метра, последвано още на следващия ден от друго, до 107 метра. Постепенно дълбочината продължава да се увеличава, докато на 6 юни тя вече е 152 метра.

Според графика са предвидени три дати, на които може да бъде осъществен опитът. Независимо от резултата, след подобно дълбочинно гмуркане организъмът на Нуно ще има нужда от поне три дни

за да се изчисти от остатъчния азот и хелий. Нещо, което е абсолютно задължително преди обратния полет със самолет до ЮАР.

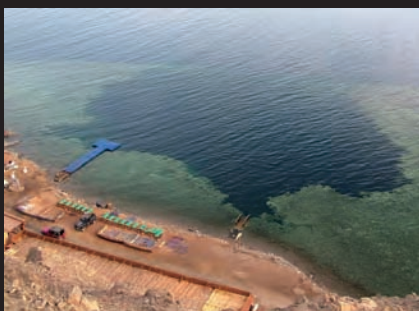
Датите са 9-ти, 10-ти или 11-ти юни. Един от тези дни ще се превърне в Големия Ден! Още на 8-ми обаче метеорологичните условия се влошават. Появилият се вятър се усилява все повече, така че на 9-ти и гума не може да става за гмуркане. Започва да се усеща леко притеснение, но въпреки това денят не е загубен. Логката и екипировката биват старателно проверени и подготвени, така че да могат да бъдат използвани при първа възможност.

[10 юни, 4:30 сутринта]

В 4:30 ч. на следващата сутрин екипът се събира. Денят е 10-ти юни. Спускането на Нуно в морските дълбини може да започне един час след пристигането на NABQ Explorer (главната лодка). Това е времето, за което по зададените GPS координати трябва да се стигне до предварително определеното за гмуркането място на 4 км от брега. Там е спуснато 30 килограмова въже, оборудвано с допълнителни стъпала за декомпресия на различни нива. Към него са прикачени и табелки, указващи точната дълбочина в метри. Една от тях Нуно ще върне със себе си на повърхността - неоспоримо доказателство за постигнатия резултат.

Нуно облича избраните от самия него белъо Eques и сух костюм Poseidon TNG Technica и сяда на кърмата, за да може екипът да се увери, че бутилките са правилно закачени. Това са последните проверки. Специалният нож с дупка на гръжката е прикрепен към ръката му - това е мястото, където ще бъде окачена табелката с дълбочината. Три магически цифри, които имат властта и силата да оправдаят всички усилия и средства, вложени в това начинание през последните

ДЪЛБОКА ВОДА

Синята Дупка(Blue Hole) на 15 км от Дахаб. Малка коралова лагуна със стръмен отвор като естествен кладенец, дълбок 120 метра.

30 килограмовото въже, оборудвано с допълнителни стъпала за декомпресия на различни нива. Към него са прикачени и табелки, указващи точната дълбочина в метри.

ЕКИПЪТ

Лени Фостер	организатор
Питер Вентер	осигуряващ дълбочинен водолаз и фотограф
г-р Гарет Лоудис	осигуряващ дълбочинен водолаз
Джоузеф Емануел	осигуряващ водолаз на Питер Вентер
Крис Серфонтен	поддържащ водолаз
Тео Ван Еген	логистика
Шон Френч	лекар-специалист по хипербарна медицина
DAN	

*„Не мога да повярвам!
318,25 метра! Направих го!
Направих го с помощта на моя
екип. И нещо повече - мога да
докажа, че съм го направил.
За наше щастие там имаше
и много случайни наблюдатели,
които станаха свидетели на това
гмуркане. Те също могат да
потвърдят достоверността му.
Не беше лесно, естествено.
Никои световен рекорд не е. Това е
вторият ми опит да направя рекорд
за дълбочинно гмуркане в море.*

*Но дори и да не бях успял, нямаше
да пробвам отново. Това е огромен
труд. Не само за мен, за всички.
Да не говорим пък за цената...*

*Защо точно 318,25 метра?
Отговорът е много прост.
Не можех да отида по-нататък.
Слизане на по-голяма дълбочина
просто щеше да ми коства живота.
Симптомите на HPNS (нервен
синдром причинен от високото
налягане) бяха толкова силни,
че цялото ми тяло се тресеше
в конвулсии. Едва успях да направя
необходимото, за да се върна.
Страхувах се, че регулаторът
ще изпадне от устата ми
и няма да мога да го намеря
и да го поставя обратно.”*

месеци и да превърнат Нуно в герой,
а този ген - в една от най-значимите
дати в историята на водолазния спорт.

До началото остават броени секунди.
Нуно поздравява операторите, дошли
да отразят събитието и поставя
регулатора в устата си. Дава знак
на водолазите, които ще му помогнат
да стигне до въжето, докато
моторната лодка се оттегля и миг
по-късно вече е във водата.

[10 юни, 7:03 сутринта]

Нуно се потапя. Часът е 7:03.
Започва едно от големите изпитания
за силата на човешкия дух. Докъде
ще успее да стигне? Това никои не
знае, а и едва ли някой в този момент
би гръзнал да прави каквито
и да е предположения. Според
предварителната уговорка 45 минути
по-късно Питер Вентер, заедно със
своя осигуряващ водолаз Джоузеф
Емануел, трябва да слезе до дълбочина
от 124 метра, за да разбере какво
се е случило. В себе си Питер има три
табелки - „Тревога”, „ОК” и „Световен
рекорд”, както и червен буй. Най-после
дватамата започват да се оборудват
и се потапят във водата.

Времето на повърхността тече бавно.
Напрежението е осезаемо. Както
на борда на NABQ Explorer, така и във
втората лодка за водолазите
и на резервната лодка Zodiac

ЕКИПИРОВКАТА НА НУНО

- 4 x 18 л бутилки на гърба (3 свързани и 1 независима),
всичките снабдени с кранове Poseidon
- 2 x 14 л странично закачени бутилки с кранове Poseidon
- 1 x 12 л странично закачена бутилка с кран Poseidon
- 28 x 12 л декомпресационни бутилки, закачени на различни
дълбочини на въжето за спускане

- Основен водолазен компютър VR3 на Delta P Technology
- Втори водолазен компютър - старият модел на UWATEC, Aladin Pro
- 2 фенера марка Sabre, 2 фенера марка Tektite
- Сух костюм Poseidon, Jetsuit TNG Technica, бельо за сухия костюм марка Eques
- Плавници Poseidon, маска TUSA, регулатори Poseidon (модели Cyclon 5000
и Extreme), манометри Poseidon, 2 часовника Casio G-Shock
- Баластен компенсатор - туп крило, произведен от Triple - L
специално за Нуно Гомес

(надуваема лодка с твърди бордове и бърз извънбордов двигател). Резултатът естествено не е без значение, но не това притеснява екипа. Много по-важно в случая е какво е състоянието на Нуно, защото нито една цел не би могла да оправдае човешка жертва.

Червеният буй на Питер изплува на повърхността. Без да губи нито миг Тео Ван Еген се навежда от Zodiac-а и вдига буя над главата си, така че всички да видят табелките закачени на него. А те са две:

[OK]

[Световен Рекорд]

Екипът избухва в радостни виковете и аплодисменти. Не само облекчение, от очите им струи искрено щастие и въодушевление.

Точно в този момент обаче за Нуно започва може би най-трудния етап от гмуркането - декомпресията. Един изнурителен маратон, който ще продължи повече от 11 часа и половина. Осигуряващите водолази на смени му носят бутилки, пълни с декомпресационни смеси и връщат празните. Паралелно с това лекарят на екипа - Шон Френч, периодично проверява изпитото от Нуно количество течности. Нещо, което е изключително важно, за да не се гопусне дехидратиране на организма и свързаните с това усложнения.

Гмуркането на Нуно Гомес отнема 14 минути до достигане на дълбочината от 318 м и близо 12 часа за връщане на повърхността.

Така постепенно, метър след метър, Нуно се връща по обратния път към повърхността. Там, където го чака екипът му, приятелите и пресата.

Когато достига до 9 метра дълбочина, той се премества в "декомпресационния трапец" - съоръжение, проектирано от Тео, което Андзей и Збузек са подготвили според предварителния план.

[10 юни, 19:16 Вечерта]

В 19:16 ч. Нуно излиза на повърхността напълно изтощен. На борда на лодката той отново е включен на система за рехидратиране.

В този момент той едва ли все още осъзнава какво точно се е случило. Табелката на ръката му обаче е ясен знак, най-ценния трофей, изваден от морските дълбини, на който са изписани цифрите „318,25“!

Целият Дахаб излиза да посрещне Нуно при завръщането на лодките в пристанището. Градът ликува.

Макар и в добро физическо състояние, Нуно трябва да се върне в хотела, за да бъде прегледан от специалистите, г-р Адел Тахер, г-р Джислав Сико и Шон Френч. За щастие всичко е наред.

Нуно благодари на спонсорите, както и на членовете на своя екип, помогнали му да осъществи тази своя мечта. Онова, което до вчера е изглеждало невъзможно, вече е факт. В света има нов рекорд за дълбочинно гмуркане в море - 318,25 метра!

Той избира регулатори Poseidon Cyclon 5000, както и на основната конфигурация от четири бутилки, така и на страничните. Специални манометри Poseidon - пълни с масло и стъклени капаци, са използвани при всички дълбочинни регулатори. Нуно разчита на 9 различни газови смеси - кислород, въздух, 3 вига нитрокс и 4 вига тримикс. Общо почти 90 000 литра газ са изразходвани при това начинание.

АРХЕОЛОГИЯ ОТ ДЪЛБИНИТЕ

Текст и снимки Пенко Георгиев

За любопитния изследовател на морското дъно североизточното крайбрежие на България със своя див бряг и множество свидетелства за отминали епохи е едно много добро начало.

Първият активен изследовател на акваторията на Добруджанското черноморско крайбрежие е Горанка Тончева. През шейсетте години тя прави поредица от подводни експедиции в областта на Каварна и Яйлата. Благодарение на нейните гмуркания, в историческия музей в Каварна се оформя своеобразен център по подводна археология.

През 1961, 63 и 72 година Горанка Тончева ръководи серия подводни археологически експедиции с помощта на Подводна Инженерна Група - Варна в района на Каварна. Основната идея на тези експедиции е да се потвърди твърдението на древния историк Страбон (I век от н.е.), че на мястото на днешното пристанище Каварна, на големия хълм Чиракмана: "... Беше голямо селище и морето го погълна". Страбон вероятно говори за голямото земетресение от началото на I в. Целта е да се проучи акваторията в подножието на нос Чиракман, като се маркират вероятните останки от културна дейност, както и периметъра на срутването. Тази информация би дала възможност да се определи докъде се е простирал носът до преди земетресението. Техническата организация на експедицията се състои от един катер МЧК (миночистачен катер) и гумени лодки.

Оборудването на водолазите не може да се сравни с днешните стандарти и се състои от вълнени трика, преработени военни костюми, самоделни дълбокомери и компаси.

Научното ръководство е от страна на Горанка Тончева, тогава кандидат на историческите науки и създателя на Каварненския музей, Иван Рафаилов, голям ентузиаст в подводните проучвания.

След настаняването на катера и екипажа и уточняване на методите на работа, водолазите започват методично да изследват акваторията на Каварненския залив. След кратко подводно разузнаване на шнорхел се очертават границите на района на срутването. Това е територия от натрупани скални блокове, очертаващи някогашната форма на свлеклия се до средата на залива Чиракман. Именно тук би следвало да се търсят някакви останки от човешка дейност. С помощта на въжета и компас се очертава района на срутването и чрез самоделно направени маркери се бележат находките, като по този начин се очертава пълна картина на подводната обстановка.

Още в началото откриват три петна от гъсти струпвания на фрагменти на амфори. Това говори за наличието на котвени стоянки, тъй като в онези древни времена не е имало кейове и корабите са се закотвяли близо до брега, след което са били разтоварвани с по-малки лодки. По време на разтоварването, счупеният при превода товар

се е изхвърлял зад борда и така са се оформили тези подводни струпвания на находки.

При подводната работа водолазите откриват и една четирирога котва, която поради липса на оборудване не успяват да извадят, но скицират и измерват, така че тя остава да носи своята историческа информация. В предпоследния ден от експедицията се потвърждава правилото, че най-интересните находки се намират накрая. Водолазите се натъкват на античен зид под водата, ред каменни блокове, после три реда плоски керамични тухли. Успяват да маркират находката, доказваща думите на Страбон за потъналото под вода древно селище.

Поради влошаването на времето на следващия ден и невъзможността за подводна работа единствената информация за зида остава само скицата, нарисувана под вода от единия от водолазите.

През следващата година експедицията за проучване на залива на Чиракман продължава, като този път водолазите са по-добре екипирани.

Целта е да се картира площ с дължина километър и половина и ширина 200-300 метра, което е огромен труд за наличната навремето техника и оборудване. Водолазите работят по напречни на брега профили чрез дънни мерни въжета. Определят се и се картират петната на находките, амфорите, някогашните пристани, границите

удар е
откриването
на селище от
бронзовата епоха,
некропол от Античността
и няколко, разбили се в
брега късносредновековни
кораба. Всички тези примамливи
за всеки подводен и надводен
археолог неща се намират срещу
Шабленска Тузла.

Очевидно тази част от черноморието
е предизвиквала интереса на
цивилизациите още от древни
времена. Лесно стигаме до извода,
че северният регион на днешна
България, поради близостта
на река Дунав е бил своеобразно
кръстовище на цивилизации
и е осигурявал икономически,
политически и културни контакти
между Средна Европа и
Източносредиземноморския свят.

Щом има търговия, значи има и
кораби, които сноват между
пристанищата, превозвайки пълни
трюмове със скъпоценни товари.
А щом е имало кораби, значи има
и потънали кораби. А покрай тях
и неща, които могат да се намерят
на морското дъно!

на обрушването и в резултат
се очертава събитие, случило
се преди векове: част от терасата
се е срутила в морето, но културни
пластове, скални масиви и пръст
са се смесили толкова хаотично,
че това изключва възможността
за по-нататъшни подводни
археологически разкопки в района.

Системните проучвания на тази част
от крайбрежието започват няколко
години след проучванията на Горанка
Тончева, през 1979 година.

Там, под водата са открити десетки
пристани за извършване на товаро-
разтоварни работи, множество щокове
от каменно-дървени и оловно-дървени
котви, също така железни котви и
керамичен материал.

Но откритията не спират дотук.
Истински подводен археологически

Има исторически сведения,
че жителите на едно малко селище
край нос Шабла са се препитавали
със своеобразен вид пиратство.
През нощта по време на буря
запалвали огън на брега и имитирали
примигването на фар като закривали
и откривали огъня. Заблудените кораби
се разбивали в скалите и били
ограбвани. И до днес не са рядкост
изхвърлени след буря гревни монети
по скалистите брегове.

*Пенко Георгиев, роден 1 октомври 1972,
образование - висше, археология. От 1999
работи в Историческия музей в Каварна.*

*През 2003 - 2004 е заместник ръководител
на подводните проучвания в района и
разкопките около нос Калиакра.*

*Член на екипа при разкопките в района
на Евксиноград. Заместник директор на
Историческия музей в Каварна.*

Една уникална находка, открита в залива на Калиакра, хвърля светлина върху контактите и плаванията на кораби до западното черноморско крайбрежие, които са идвали тук чак от Егея.

За онова време това е било сериозно разстояние, а това, което е намерено в залива на Калиакра е един от предшествениците на парите - трапезовиден метален слитък с форма на разпъната волска кожа с дължина 25 см и почти килограм и половина тегло, сплав от злато, сребро и мед (32%, 13%, 43%) с малко примеси от сяра и никел.

Тези слитъци са едни от първите домонетни еквиваленти за размяна през втората половина на второто хилядолетие преди новата ера.

Подобни слитъци от мед с тегло до 25 кг са намирани и по Егейското крайбрежие. Но докато откриваните на други места слитъци са от еднороден метален състав, нашият слитък е от сплав, което изключва възможността да е бил използван за суровина и това е неопровержимо доказателство за разменния характер на слитъка, което подсилва изводите за сериозен трафик на търговски кораби по тези земи 20 века преди Христос!

Интересните подводни истории от този регион наистина не са една и две.

Край нос Калиакра се е водила една от великите морски битки през руско-турската война, при която адмирал Ушаков разгромява многократно превъзхождащата го турска флота. При подводни гмуркания все още могат се намерят оръдия от потъналите турски кораби.

Но не само морските битки водят до потъването на голяма част от древните кораби: лошото време, бурите, недостъпните скалисти брегове, трудната навигация

и не на последно място пиратството осигуряват доста голям процент изчезнали кораби. Има исторически сведения, че жителите на едно малко селище край нос Шабла са се препитавали със своеобразен вид пиратство. През нощта по време на буря запалвали огън на брега и имитирали примигването на фар като закривали и откривали огъня. Заблудените кораби се разбивали в скалите и били ограбвани. И до днес не са рядкост изхвърлени след буря древни монети по скалистите брегове.

Всичко дотук ни кара да преосмислим отношението си към древните ни роднини, морето и гмуркането. И ни кара при следващото гмуркане да се вглеждаме с по-голям интерес в морското дъно, защото не се знае дали освен някой рядък представител на морската фауна няма да се натъкнем на нещо, лежало столетия под пясъка и чакащо своя откривател.

Един от предшествениците на парите - трапезовиден метален слитък с форма на разпъната волска кожа с дължина 25 см и почти килограм и половина тегло, сплав от злато, сребро и мед (32%, 13%, 43%) с малко примеси от сяра и никел.

Тези слитъци са едни от първите домонетни еквиваленти за размяна през втората половина на второто хилядолетие преди новата ера.

Край нос Калиакра се е водила и една от великите морски битки през руско-турската война, при която адмирал Ушаков разгромява в пъти превъзхождащата го турска флота. При подводни гмуркания все още се намират оръдията от потъналите турски кораби.

GALILEO

от Scubapro-Uwatec

- меню на български език
- дигитален компас
- датчик за пулса на сърцето
- датчик за налягането в бутилките
- нитрокс от 21% до 100%
- превключване на 5 смеси
- максимална дълбочина 330 метра

Официален дистрибутор за България:
"Под Вода" ООД, ул. "Янтра" №18, София 1124
Тел: 02 943 0040, e-mail: magazin@podvoda.com

POSEIDON

The Ultimate Dive

Официален дистрибутор за България:
Дипл Блу Дайвинг, Бул. Арсеналски 21, София 1421
Тел: 02 963 2088 Факс: 02 963 1708
Email: info@diving-bg.com